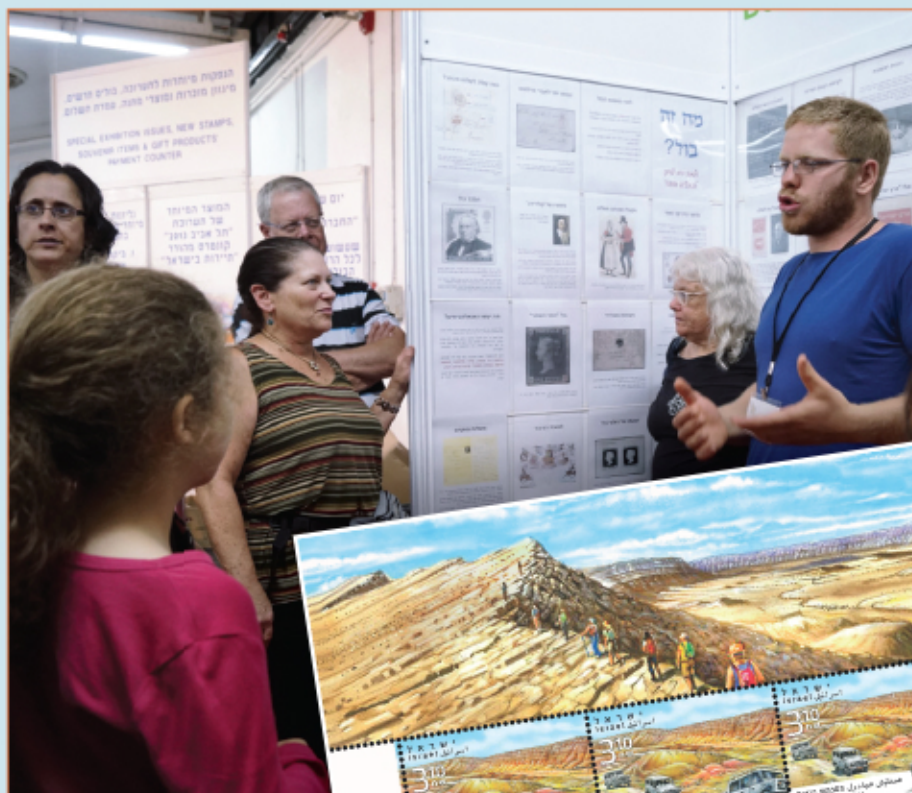

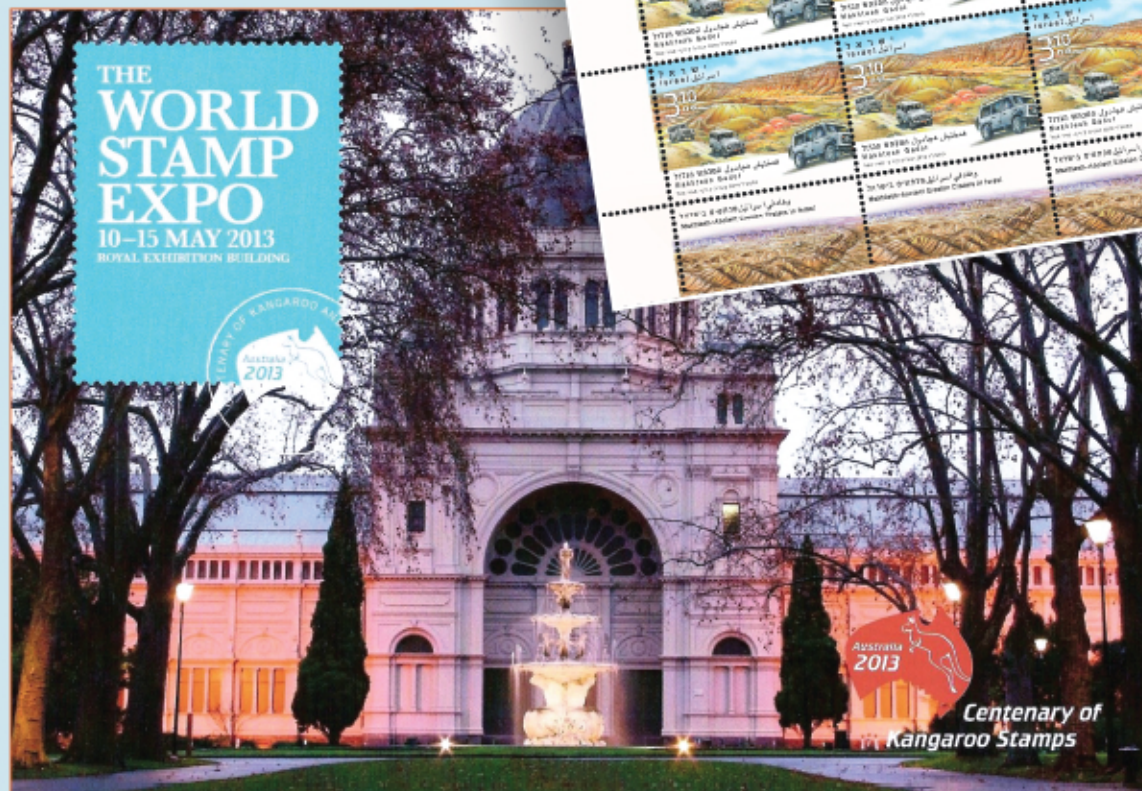
מגזין הבולאים בישראל

תערוכת
תל אביב
2013

בול המכתש הגדול
אשר עתיד להופיע
בפברואר 2014.

THE
WORLD
STAMP
EXPO
10-15 MAY 2013
ROYAL EXHIBITION BUILDING

100 YEARS OF
KANGAROO
AUSTRALIA
2013

Australia
2013

Centenary of
Kangaroo Stamps

תערוכת אוסטרליה 2013.
הישגים מרשימים למציגים
הישראלים

לקראת שנת 2014

ש
נת 2013 מסתיימת בסיפוק גדול הודות להצלחת התערוכה במאי, אשר היוותה כמובן את שיא הפעילות של התאחדות בולאי ישראל ושל חברה. רבים מהחברים אף התנדבו לסייע ולא רק התחרו בתערוכה או ביקרו בה.

התערוכה זכתה לשבחים של ארגוני הבולאות של ארה"ב, רוסיה, סינגפור, קפריסין ואגודות אספני בולי ישראל של ארה"ב, צרפת, אנגליה ודרום אפריקה. השבחים פורסמו גם בכמה עיתוני בולאות מובילים בעולם.

מאידך, השנה מסתיימת בחששות גוברים באשר לצפוי לנו בשנת 2014 ואילך. כידוע, קרוב ל-80 אחוז מהתקציב השוטף שלנו מגיע מדואר ישראל (וכן 90 אחוז מתקציב התערוכות הלאומיות והבין לאומיות). השנה האחרונה הייתה השנה החמישית שבה התקציב לא הוצמד למדד המחירים, והשנה השנייה בה נעשה קיצוץ כבד נוסף בתקציב הבסיסי. בינתיים הקיצוץ כוסה מתוך רזרבות שהיו בקרן לעידוד הבולאות, אבל רזרבות אלה הולכות ואוזלות.

השירות הבולאי אמנם שומר על הכנסות נאותות, אבל כולנו קוראים בעיתונות על מצבה הפיננסי הקשה של חברת דואר ישראל ומודעים לירידה המשמעותית באיכות שירותי הדואר. התערוכה במאי דרשה מאמץ אירגוני רב, אך למרות זאת הצלחנו לקיים חוגי בולאות לתלמידי בתי ספר יסודיים בהיקף של מעל 300 ילדים בכעשרה בתי ספר שונים. קיימנו 11 ירידים חודשיים בדיזנגוף סנטר. בכנס הבולאי האחרון השתתפו יותר חברים מאי פעם. האגודה החברה הגדולה – איל"ת – הצטיינה גם בשנת 2013 בפעילות ענפה והפיקה באופן סדיר את כל פרסומיה.

בעלי האוספים התחרותיים הציגו בתערוכות אירופאיות ועולמיות והגיעו להישגים לא פחותים מאשר בשנים הקודמות. הספרייה המשיכה להתרחב, כולל אוספי בולי הדוגמא מ-UPU. תחת אמתחתנו קיימים כבר מעל ל-100 קלסרים גדולים עם בולי כ-100 מדינות עם בולים מ-60 השנים האחרונות.

האגודות המקומיות המשיכו לשרוד, וכיום אין לאף אחת מהן גירעונות כספיים (כולן וויתרו על אחזקת אולמות עצמאיים). הצלחנו אף לגייס כמה חברים ישירים חדשים להתאחדות, אבל הודות להתפלגות הגילאים הבעייתית מאד, אנו שמחים לשמור על ההיקף הכולל.

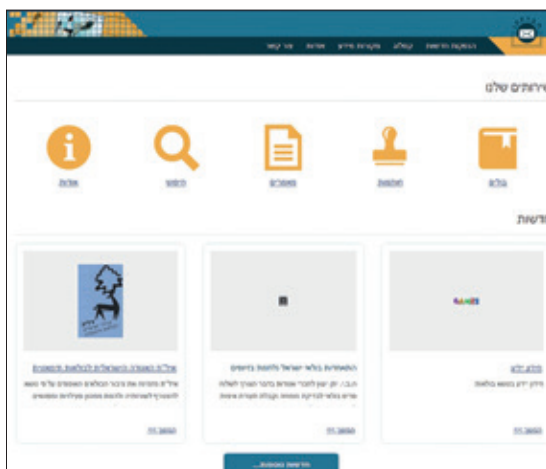
גם פרסום החוברת של תולדות הדואר של ארץ ישראל נמשך ברמה טובה, אך תדירות פרסום המגזין "שביל" נפגע קשות, כאשר המגזין הקודם הופיע במאי 2013. כפיצוי מוגש לקוראים מגזין מורחב זה. האסיפה הכללית של ההתאחדות החליטה שמשנת 2014 יופיעו רק ארבעה מגזינים לשנה – הקיצוץ התחייב גם בשל הצורך לשמור מקורות כספיים לפיתוח אתר האינטרנט ולא רק בשל מחסור בעורך (תודה למשה רימר על שערך בהצלחה רבה המגזין עד סוף 2012).

אתר האינטרנט שלנו קיים במתכונתו הנוכחית מאז 1998. הושקעו השנה עבודה ותקציב גדול בבניית תשתית חדשה לאתר. הגרסה החדשה תשחרר בימים הקרובים. התשתית החדשה מותאמת לטכנולוגיות החדשות ותאפשר לנצל את הרשתות החברתיות. בשלב ראשון יהיו רק שינויים גרפיים ושיפורים קלים באחזור המידע מהקטלוגים. התשתית תאפשר הוספת קטלוגים נוספים (דברי דאר, בולי מנהלת העם או המנדט וגלויות מירב), טבלאות תעריפי דואר היסטוריים, מאמרי הדרכה, חנות מקוונת, ועוד תכנים רבים.

אנו זקוקים למתנדבים לכתיבה, עריכה והזנת התכנים הנוספים. הסבורים כי יוכלו לסייע מתבקשים לפנות למשרד שלנו.

טיבי יניב

מנכ"ל התאחדות בולאי ישראל

יתאים מעתה גם לרשתות
החברתיות. הצצה חטופה
לאתר במתכונתו העתידית

התאחדות
בולאי
ישראל

גליון מס' 93-94
טבת תשע"ד – דצמבר 2013
מחיר: 60 ש"ח
מנוי שנתי: 100 ש"ח

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל
מען המערכת לפניות ולמנויים:

ת"ד 4523, ת"א 61045

טל: 03-6295547

פקס: 03-5259716

Email: ipf@netvision.net.il

www.israelphilately.org.il

עורך אחראי: טיבי יניב

עורך: איתמר עצמון

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס

שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

- כנס יום הבולאות ה-27 3
- תכנית ההנפקות לשנת 2014 4
- חדשות היודאיקה 6
- דגלים מעל הגטו הווער 8
- מחקר של איגוד הבולאות האירופי FEPA: כיצד לשנות כיוון 9
- פריטים מאוסף צחור "צרפת 1871-1878" 10
- מהעיתונות הבולאית העולמית 12
- פריטים לא ידועים מדואר ירושלים
- בשלהי התקופה התורנית 15
- תולדות המידע והעברתו 16
- מכתבים למערכת 18
- דואר 24 19
- תל אביב 2013 – תערוכת בולים לאומית בהשתתפות בינלאומית 22
- חדשים בספרייה 26
- אוסף אלכסנדר בלחיצת כפתור 28
- שוק הבולים הישראלי – לאן מועדות פניו? .. 29
- הנפקות בעולם לציון אירועים ומועדים 31
- מחנה ST JUST EN CHAUSSEE 33
- תאילנד 2013 – תערוכת בולים עולמית 35
- ברזיליאנה 2013 36
- מבלורן 2013 37
- MONACOPHIL 2013 39
- עדכון קטלוג בולי ישראל 41

כנס יום הבולאות ה-27

היבטים שונים של בולאות

ההרצאות שניתנו במהלך הכנס הקיפו מגוון תחומים בשטח הבולאות – הצגת האוסף התמטי של מנחם לדור, סיקור האתר המכוון של אוסף אלכסנדר בידי אוצר האוסף צביקה

אלוני, היסטוריה דוארית מוקדמת של צרפת שנמסרה בידי יעקב צחור, גילויים חדשים בדואר הסוכנות הצרפתית בארץ ישראל בידי רפי לבנת והצגת מגמות יסוד בשוק הבולים הישראלי, מנקודת המבט של הסוחר יורם גלעדי. כל אלו סוקרו בכתבות נפרדות במסגרת הגיליון. את הכנס חתם יעקב שבתאי בהרצאתו על הסדרי שליחת המכתבים של אנשי הלח"י והאצ"ל שגלו למחנות המעצר במזרח אפריקה, ושיתף את הקהל עם סיפורם האנושי של המגורשים ■

המעצב דויד בן-הדור מקבל את 'מגן הכסף' מידי ירון רצון לרגל זכיית הבולים בסדרת אבני החושן כבול היפה לשנת 2012

רביעי בדצמבר יצאו קרוב למאתיים מבולאי הארץ את ביתם למלון רנסנס, לכנס יום הבולאות ה-27. הכנס התקיים כמיטב המסורת, וכמדי שנה כלל מספר הרצאות במגוון תחומים בולאיים, לצד הכרזה על תוצאות משאל הבול היפה, הצגת בולאי השנה וחשיפת תכנית ההנפקות לשנה הבאה.

הכנס נפתח בברכותיו של עו"ד אלי ובר, יו"ר התאחדות בולאי ישראל, ושל מנכ"ל דואר ישראל חיים אלמוזנינו. לאחר דברי הברכה בוצע טקס הסרת הלוח של בול 'יום הבולאות' אשר הוקדש לציון שנת הקריסטלוגרפיה. נושא הבול נבחר בהתאם להחלטת עצרת האו"ם, אשר הקדישה את שנת 2014 לציון מדע זה ותרומתו לקידום האנושות. הרצאה מקיפה ומעוררת-עניין בנושא מדע הקריסטלוגרפיה ומהותו נמסרה בידי פרופ' אהוד קינן, פרופסור לכימיה בטכניון ונשיא החברה הישראלית לכימיה. פרופ' קינן היה אמון על הצד המקצועי בתהליך הכנת הבול, ותיבל את הרצאתו במספר סיפורים אנושיים ממקור ראשון, באשר לעקשנות ולהתמדה המדעית של זוכי פרס נובל הישראלים לכימיה.

לאחר הסרת הלוח הוצג אלבום הבולים של שנת 2013, אשר ממשיך בסגנונו את הקריהמנחה שהתווה השירות הבולאי החל משנת 2011, המתאפיין בעיצוב מסוגנן וצעיר, לצד הסברים ממצים לכל בול. כמו כן הוענק פרס "הבול היפה" לשנת 2012 לדויד בן-הדור, על עיצוב הבולים בסדרת "אבני החושן".

כמו כן הוצגו תוצאות משאל הבול היפה לשנת 2013. בקטגוריית הבול היפה זכו בולי הגיליון "שביל ישראל" בעיצובו של דויד בן-הדור, ונבחרה החותמת של בולי "פורשים כנף על נשרים", בעיצובם של צביקה רויטמן וטוביה קורץ.

משתתפי הכנס

הצגת בול שנת הקריסטלוגרפיה. מימין לשמאל: מנכ"ל דואר ישראל חיים אלמוזנינו, יו"ר התאחדות בולאי ישראל עו"ד אלי ובר, מנהל השירות הבולאי ירון רצון ומעצב הבול דויד בן-הדור

תכנית ההנפקות לשנת 2014

אלבום שנת 2013 מוצג לראשונה

15. בולי נשים פורצות דרך – הכוריאוגרפית שרה לוי-תנאי, מקימת הלהקה החלוצית 'ענבל', והמשוררת אסתר ראב, שכונתה "המשוררת הצברית הראשונה".
16. בולי דורחיים בישראל – העגולשון (שנמצא בשלהי 2011 בשמורת החולה לאחר שהוגדר כנכחד), הטריטון והחפרית המצויה.
17. בול שער פלמר בחיפה – לציון ההיסטוריה של העולים שעברו דרכו בכניסתם ארצה.
18. תווית דוארמט בסדרת טורפים ממשפחת הסמוריים – גירית הדבש.
19. שלושה בולים בסדרת מועדים לשמחה התשע"ה – דגלי שמחת תורה.
20. בול חמישים שנה למחזה כנר על הגג (כפי הנראה בעיצובו של חיים טופול, "טוביה החולב" מהמחזה, שכבר עיצב גיליון בולים אישיים של נשיאי ישראל שהונפק על ידי השירות הבולאי השנה). ייתכן כי הבול יונפק בהנפקה משותפת עם ארה"ב.
21. בול תל אביב כעיר עולם בינלאומית.
22. הנפקה משותפת בין ישראל ואקוודור.

במהלך הכנס חשף ירון רצון, מנהל השירות הבולאי, את תכנית ההנפקות לשנת 2014, לאחר שעברה את אישור הממשלה וועדת הסמלים והטקסים. רצון הציג תצלומים של רבים מהבולים העתידיים לראות אור בשנה הבאה, ובין היתר דיווח כי בשנה הבאה תבוצע החלפה של מערך תוויות הדואר, והביע את רצונו האישי לקדם הוספת בולים לשנה זאת, אשר יוקדשו להנצחת הרב עובדיה יוסף ואריק איינשטיין ז"ל, שתי דמויות מפתח שלקחו חלק בעיצוב פני החברה הישראלית ובכינון זהותה. להלן נושאי הבולים שיופיעו בשנת 2014, על פי סדר כרונולוגי של הופעתם:

1. בול אולמות האבירים ההוספיטלרים בעכו, הנפקה משותפת בין ישראל ומלטה.
2. בול נוסף בסדרת גרברה, בול מן המניין.
3. סדרת בולי "סימני דרך – המורשת הלאומית", הכוללת בול של עיר דוד, עין הקשתות בגולן, בית הכנסת בפקיעין, מחנה עתלית והבניין בו הוכרזה העצמאות. חמשת הבולים יונפקו בגיליון משותף.
4. בול רדיו המחתרות.
5. שלושה בולים לציון המכתשים בישראל – המכתש הקטן, המכתש הגדול ומכתש רמון.
6. בול יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל. בטקסט יופיע שיר של המשורר יוסף שריג, שלחם כמפקד פלוגת טנקים בקרבות רמת הגולן ביום הכיפורים וקיפח את חייו, וקיבל את עיטור המופת.
7. בול המציין את הכינויות ששרדו בשואה.
8. בול המציין יובל שנים למועצה האזורית מטה יהודה.
9. בול ברכות מן המניין, במתכונת "הבול שלי".
10. ארבעה בולים מן המניין – שפת הסימנים.
11. שלושה בולים לציון הספורט התחרותי שאינו אולימפי.
12. תווית דוארמט בסדרת טורפים ממשפחת הסמוריים – דֵּלָק.
13. פירות (רימון ופרי נוסף) – הנפקה משותפת ישראל-תאילנד.
14. בול מגן דוד ומנורה.

הצצה להנפקות ינואר-פברואר. גיליון חריג שיונפק ב־11 פברואר 2014, סימני דרך – המורשת העולמית

23. בול לזכר ד"ר בנימין זאב פון וייזל.
24. בולי שעוני שמש.
25. בולי רכבים בישראל.
26. תווית דוארמט – חג המולד.

בתום הצגת התכנית השיב רצון על שאלותיהם של משתתפי הכנס. בין היתר שטח אחד המשתתפים את תסכולו לנוכח דבריו של מנהל סניף הדואר שלו, שטען כי החל מינואר הקרוב יורה דואר ישראל להפסיק את השימוש בבולי דואר לשליחת מכתבים רשומים. רצון ביטל את הדברים, וטען שהנחיה מסוג שכזה לא עתידה להיכנס לתוקף ■

ב' 11 בפברואר יופיעו בולים המציגים את שלושת המכתשים בישראל, תופעה גיאולוגית שאין לה אח ורע במקומות אחרים בעולם, אשר הפכו למושא אהבתם של המטיילים הישראלים

גרברה
11.2.14

אולמות האבירים
בעכו 28.1.14

רדיו המחחרות
11.2.14

סמור 11.2.14

הסמורים 1.1.14

עושה נפשות לבולאות

משקל עודף וכו' – וד"ר גלסמן, עם הניסיון והנכונות הרבה, הצליח להתגבר על הקשיים ולעשות מלאכתו נאמנה. בנוסף למשימותיו כקומיסר, מתעד ד"ר גלסמן בווידיאו את הכינוסים של הועדות המקצועיות השונות של FIP, ומאפשר לנו להתוודע לחידושים ולהתפתחויות בענפי האיסוף השונים באופן בלתי אמצעי.

ייצוג הבולאות הישראלית בחו"ל מחייב גם פיתוח קשרי ידידות אישיים עם נציגי המדינות המשתתפות בתערוכות. ד"ר גלסמן עם אישיותו הלבבית הצליח להגיע לליבם של רבים והביא כבוד לבולאות הישראלית.

בנוסף ד"ר גלסמן מתנדב בארגון התערוכות שלנו, מפרסם מאמרים מקצועיים ומנצל כל הזדמנות להרצות בפני תלמידים באזור ירושלים ולעשות נפשות לתחביב הבולאות" ■

ד"ר לס גלסמן, בולאי השנה.
"את מדליות הזהב בהן זכה
קשה למנות, וכנראה לא נאמרה
עדיין המילה האחרונה"

ת עודת בולאי השנה הוענקה השנה לד"ר לס גלסמן מירושלים, על פי החלטת הנהלת ההתאחדות. במהלך הכנס הוקראו נימוקי ההנהלה, שציינה את פעילותו הבולאית הענפה לצד תרומתו להשרשת הבולאות בקרב הנוער:

"ד"ר גלסמן החל את דרכו הבולאית כנער, וכמו אז כך גם היום הוא נלהב ונמרץ ומשקיע באיסוף הבולים ממיטב כישוריו ואהבתו. כאספן ותיק הוא זוקף לזכותו הישגים רבים בתחום איסוף תולדות הדואר של ארץ ישראל. את מדליות הזהב בהן זכה קשה למנות, וכנראה לא נאמרה עדיין המילה האחרונה.

ד"ר גלסמן שימש בהתנדבות כקומיסר, ייצג את ישראל בתערוכות בולים בין לאומיות רבות ופעל במיומנות רבה. תהליכי הוצאת האוספים לחו"ל והחזרתם הבטוחה לארץ הולכים ונעשים מורכבים יותר – מכס, ביטוח,

חדשות היודאיקה

מאת: אריה לינדנבאום

בקוראסאו אין הפלייה דתית

ני נוהג להשתמש בסיפור על יהודי בודד ששהה באי ובנה בו שני בתי כנסת. היהודי חי באי לבדו, אך לא הסתפק בבית כנסת אחד ובחר לבנות בו שניים, כיוון שידוע שלכל יהודי יש בית כנסת באזור מגוריו אליו הוא לא נכנס. הפעם עניינו ב"מדינה" החדשה-יודית קוראסאו, אשר אוכלוסייתה מונה כ-150 אלף תושבים, מהם כ-85% נוצרים קתולים, והיתר מוסלמים או הודים. בקוראסאו קיימת גם קהילה קטנה של יהודים, שעד לא מזמן הייתה מפולגים לפי ספרדים ואשכנזים, אורתודוקסים ורפורמים. באחרונה התוודענו לכך שהפלגים התאחדו, וכיום הקהילה מאוחדת.

בקוראסאו הופיעה השנה סידרה מעניינת של שישה בולי דתות. בבולים אלו ניתן ביטוי למספר דתות, לרבות הדת היהודית. באחד הבולים מופיעה המילה "יהוה" באותיות לטיניות, ובבול אחר מתנוססת המילה העברית "האמונה". בבול נוסף מופיע מגן דוד ובאחר המילה "יהוה" בשפות נוספות. סדרה זאת מהווה ללא ספק חגיגה לאספני בולים בנושא דתות.

קוראסאו היא קבוצת איים הממוקמים בדרום הים הקריבי לחופי ונצואלה (באזור האנטילים ההודיים), אשר זכתה בשנת 2010 למעמד של אוטונומיה בממלכת הולנד. האוטונומיה הוענקה לשלושה איים ראשיים – **ארובה, בונייר, וקוראסאו**. השלושה נקראים A.B.C – ראשי תיבות של שמות האיים שהולנד אחראית עליהם. בעבר הופיעו באיים כבר בולי דואר, אך מאוקטובר 2010 זכתה A.B.C במעמד בולאי אוטונומי מלא.

בראש המדינה עומד המלך ויליאם אלכסנדר וראש הממשלה הוא גרניט סוחוטה. השפה הרשמית באי היא הולנדית והמטבע ההולנדי משמש כמטבע הרשמי, ובאי פועל מושל מטעם ממלכת הולנד. כאמור, באי התקיימו שני בתי כנסת. ספר התורה הראשון הובא עם קבוצת המתישבים היהודים ב-1659 מקהילת היהודים הספרדים של אמסטרדם, והוא עדיין משמש את בית הכנסת, "מקווה ישראל".

באוקראינה – סידי טל – שחקנית יהודיה

סידי טל, השחקנית האידישאית החשובה מרומניה לשעבר (היום אוקראינה), צוינה השנה במעטפת זיכרון בולאית, כשלושים שנה

אחרי מותה (1912-1983). סידי נולדה בשם שרה'לה בירקנטאל, בעיר צ'רנוביץ בבוקובינה, באותה העת ברומניה.

סידי טל הייתה במקורה שחקנית בתיאטרון היהודי, אך מצאה מקום במסגרות כלליות, הן בבוקובינה והן בטשקנט, לאחר שהצליחה לברוח עם חבריה למרכז רוסיה לפני הכיבוש הגרמני, ואחר כך לטשקנט. בתום המלחמה חזרה עם בעלה לצ'רנוביץ והופיעה עמו בתזמורת הפילהרמונית של צ'רנוביץ. האוקראינים לא 'פרגנו' לסידי טל בהנפקת בול זיכרון, אלא הנציחו אותה באמצעות חותמת עם שמה ומעטפה מאוירת.

ולנברג חדש עם מגן דוד

השנה הופיעו בולים רבים שהוקדשו לראול ולנברג, הדיפלומט השוודי שבזכות הויות הקולקטיביות שהנפיק ליהודי הונגריה, הציל רבים מהם. בול ולנברג החדש מופיע בקנדה ומציג את הדיפלומט השבדי בתיאור מושלם – דיוקן, ברקע יהודים ולצידו מגן דוד, המיוחד לגטאות...

מחירים של בולים אלו הוא לא פחות מ-135 אירו. זמן רב לא שמענו על הנפקה יקרה כזו, ולא אתפלא אפוא אם הבולים יוחרמו בעתיד. נשמח לפתוח דיון זה בפניי הקוראים ולקרוא את תגובותיכם בגיליון הבא.

מנהיגי מדינת ישראל יוצאי בלרוסיה

בבלרוסיה הופיעה בימים האחרונים גיליונית זיכרון אשר הוקדשה למנהיגי ישראל יוצאי מדינה זו. שמות האישים מופיעים בהבלטה באותיות עבריות ■

ברומניה – בית כנסת במלוא תפארתו

שני בולי רומניה האחרונים, שהוקדשו לאחד מבתי הכנסת מעוררים עניין רב, בעיקר בשל הפריטים המוצגים בבולים הללו. בולים אלו מציגים את בית הכנסת הגדול בעיירה ראדאויץ, אשר הוצג בבולים בשתי זוויות שונות. הבולים הודפסו במספר ואריאציות חריגות, לרבות שני בולים על רקע ארון הקודש עם פרוכת רקומה בפנים בית הכנסת.

על מצב איסוף גלויות המירב בארץ

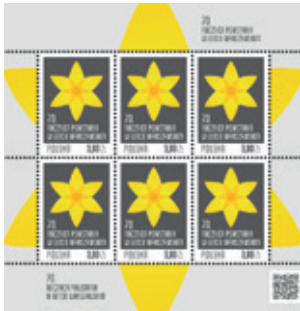
רבות מגלויות-המירב מבוססות על גלויות שהודפסו לשם כך במיוחד, בעוד אנו משתמשים רק בכרטיסים מסחריים. בשנת 2012 יצרנו גלויות-מירב עם 23 בולים מתוך 61 שהונפקו בישראל (כולל תוויות דוארמט). דואר ישראל הנפיק שני סטים הכוללים שלושה גלויות-מירב כל אחד. סט אחד מתוכם נעשה בהתאם לכללים. בסט השני, שתי הגלויות לא תאמו לבולים באופן מלא (המקום המופיע בהם אמנם זהה, אך לא כלל את החלק המדויק שלו). בשנת 2012 לא התקיימו תערוכות בולים, והאספנים הישראלים לא הציגו בתערוכות בחו"ל אחרות, מסכמים גוּס ושרשבסקי ■

ידוע, בישראל לא פועלת אגודה פעילה לאיסוף גלויות-מירב. בדו"ח שמסר מאיר גוּס, נציג התאחדות בולאי ישראל לוועדה המקצועית לגלויות-מירב של איגוד הבולאות העולמי (FIP), עולים הדברים הבאים: "בישראל לא קיים קשר רשמי (או לא רשמי) אל גופים העוסקים במקסימאפיליה [חקר גלויות-מירב ואיסופן]. הדו"ח הבא נכתב על ידינו – מאיר גוּס, הנציג הישראלי, ונחום שרשבסקי – ומתייחס לפעילותינו בתחום. ידוע לנו על כחמישה אספנים אחרים אשר יוצרים גלויות-מירב, וישנם גם מספר סוחרים. אנו יכולים לראות את היצירות שלהם באתרי המכירות eBay וב-delcampe.net, ורבות מהן נעשות בהתאם לכללים.

דגלים מעל הגטו הבוער – בול חדש וסיפור חדש

מאת: אריה לינדנבאום

גיליון בולים של בול הטלאי הצהוב שהנפיק הדואר הפולני באפריל

שחזור הנפת הדגלים בגטו וארשה בבול הישראלי החדש

האמנים נתקלו בקשיים טכניים לא מעטים בהכנת הבול, שכן לא היו בידיהם תעודות או צילומים מן המעמד בזמן אמת. הצילום היחיד שהיה בידיהם היה של הבית הבוער ברחוב מורנובסקה 3.

מטה אצ"י התמקם בבניין ברח' מורנובסקה 7 שעל גגו הונפו הדגלים. נעשה אפוא שיחזור, והדגלים מתנופפים בבול לא על גג הבית מספר 7 אלא 3, שכן רק צילום זה היה בידי האמנים.

בעיה קשה יותר הייתה לשחזר את דמותו של פבל פרנקל, שכן לא שרד צילום שלו.

בספרו של פרופ' ארנס מופיע קלסטרון ראשו של פרנקל כפי שצויר ע"י גיל ג'יבלי, לפי עדותם של ישראל ריבק ופלה פינקלשטיין-שפיציק. בראש זה נעזר הצייר **טוביה קורץ** וצייר דמות לוחם עם דמיון משוער לדמות האמיתית... בסך הכל יצא בול מעניין, תוספת נכבדה להדמיית הלחימה בגטו, על אף שנמצא מישהו שהעיר כי הנשק שבידי פרנקל, אינו הנשק שהיה מצוי בגטו...

בפולין – לוחמות בגטו

דואר פולין הנפיק אף הוא בול זיכרון חדש במלאות שבעים שנה למרד בגטו וארשה. בבול מופיע ציור סמלי של הטלאי הצהוב, ומעטפת היום הראשון מאורית בדמויות של שתי לוחמות מן הגטו. תמונתן של שתי הנשים הצעירות שעל גבי המעטפה מוכרת, ואף ידועים שמותיהן.

בצילום המקורי ששרד מן הגטו נראות שלוש בנות: מימין מלכה זדרוביץ'-הורנשטיין, אליה צמודה בלומה ושוורודסקה. הבת השלישית, המופיעה בצילום המקורי של "השלישייה", היא אחותה של בלומה, רחל ■

דמותו של פבל פרנקל כפי ששוחזרה באיור ששימש לצורך הכנת הבול

ל גטו וארשה הבוער בזמן המרד סופר בספרים רבים, אולם באחרונה נוסף ספר חדש על המרד בגטו וארשה, ובמיוחד על הלוחמים בו, שבעקבותיו הופיע גם בול דואר חדש והוא שהביא אותנו לכתוב מעט על הנושא.

הספר החדש – "דגלים מעל הגטו" – הוא פרי עטו של פרופ' משה ארנס, לשעבר שר החוץ והביטחון בממשלת ישראל, שבאחרונה הקדיש מזמנו לחקר מרד גטו וארשה.

כאמור אין זה הספר הראשון בנושא הזה, אבל הוא כנראה הראשון שמזכיר את אחד מגיבורי המרד ומפקדיו, שלא רבים שמעו עליו והוא אינו אלא **פבל פרנקל**, חבר בית"ר בוארשה (ברית הנוער העברי על שם יוסף טרומפלדור).

פרופ' ארנס חקר מחדש, בישראל ובפולין, את פרשת המרד ומצא שבגטו פעלו למעשה שני ארגוני לוחמים, אחד הידוע לכולנו בראשותו של **מרדכי אנילביץ** וסגנו יצחק צוקרמן (אנטק) והשני בראשותו של פבל פרנקל וסגנו לאון רודל.

הארגון הראשון נודע בשם **א"ל – ארגון יהודי לוחם**, והשני שלא כל כך ידענו עליו היה **אצ"י – ארגון צבאי יהודי**. פרופ' ארנס מציג בסיפורו את הבית הבוער ברח' מורנובסקה 3 שליידו היה המטה של אצ"י, בראשותו של פבל פרנקל, לו מוקדש למעשה הספר **"דגלים מעל הגטו"**.

לצעירים שבינינו לא ברור בוודאי מדוע היו בכלל שני ארגוני לוחמים בתחום הגטו, שפעלו לצורך אותה המשימה. התשובה, כמובן, היא היריבות הקבועה בין "השומר הצעיר" ממנו צמח מרדכי אנילביץ לבין בית"ר, תנועת הנוער הציונית הימנית, ממנה צמח פבל פרנקל. בניין המטה של פבל פרנקל הוא פרט בבול החדש, אבל העיקר הוא כמובן הנפת הדגלים על גג הבית הזה.

לפי המסופר, ברגעי השיא של הלחימה בוצעה הנפת דגלים – הדגל הלאומי היהודי, שצבעיו כחול לבן, והדגל הפולני בצבעי אדום לבן, אשר התנוססו מעל הבניין הבוער, שליידו התבצרו האצ"י (ארגונו של פבל פרנקל).

מרד גטו וארשה נחשב לסמלה המובהק של ההתנגדות היהודית בשואה והניצולים הספיקו לספר דברים ממקור ראשון, אבל נדמה לי שסיפור הנפת הדגלים ביום הסתערות הגרמנים על הגטו, ב-19 באפריל 1943, לא נשמע עד כה. בספרו של פרופ' ארנס הובא שפע תעודות מן התקופה, ויש להתייחס באמון גם לסיפור הזה, על הנפת הדגלים על גג הבניין הבוער.

הבול החדש לציון האירוע, במסגרת אירועי 70 שנה למרד גטו וארשה, צויר בידי **טוביה קורץ ופיני חמו**. שני

מחקר של איגוד הבולאות האירופי FEPA: כיצד לשנות כיוון

הקדמה

תקופה האחרונה ובפרט בעשור האחרון התנסו במספר מצבים אשר עוררו דאגות רבות באשר לעתידה של הבולאות, זאת בשל מספר גורמים:

1. מספר האספנים הולך ומצטמצם, וקיים מחסור בהצטרפות של אנשים חדשים לתחביב.
 2. מספר האגודות הלאומיות והמקומיות הולך וקטן, וכך כמות השירותים הניתנים על ידם ואיכות השירותים.
 3. היקף ורמת התערוכות פוחתים.
 4. השינוי בתפקיד הבולים בשירותי הדואר הולך ומשתנה.
 5. הגידול בחוסר המחויבות של מנהלות הדואר לתמיכה בבולאות.
 6. השינוי במסחר הבולאי מעסק מבוסס של חנויות ידידותיות לעסק אנונימי מקוון ולפעמים מסוכן (זיופים).
 7. תפנית בדפוס הבולאי עם צמצום פרסומי נייר והתרבות אתרי אינטרנט בולאיים.
- בשל כך החליט ארגון הבולאות האירופי לזוז מחקר ולהמליץ על דרכים לשינוי המגמות העתידיות.

המטרה

הפרויקט מתייחס למצב הקיים ויציע פעולות הנדרשות "לשינוי כיוון" לתרחיש של 2012. הפרויקט יתמקד בבולאות באירופה אך ייקח בחשבון גם את הקשרים עם הארגונים ביבשות אחרות ועם איגוד הבולאות העולמי.

מאחר ו-FEPA היא פדרציה של פדרציות, כך שאינה נושאת אחריות ביצועית, יתמקד הפרויקט בפעולות הנדרשות על מנת להבטיח את השילוב ברמה הבינלאומית ולהדריך את הפדרציות כיצד לשפר את פעילותן ברמה הלאומית.

יעדים נקודתיים

- א. הפרויקט יגדיר תרחיש לשנת 2012 ועל בסיסו ימליץ את המלצותיו.
- ב. פעילויות ונהלים ברמה הלאומית והבין לאומית.
- ג. מסלול המעבר מהפעילויות של היום.
- ד. שינויים ארגוניים מנהליים.

משאבים

- א. ניהול הפרויקט ייעשה בידי הדירקטור ג'יאנקרלו מורולי.
- ב. נציג הפרויקט הישראלי הוא מוטי קרמנר.
- ג. צוות עבודה בן 7 חברים לפחות יעבוד על פיתוח פרויקט זה.

לו"ז

- א. השאלונים הראשונים הופצו ונענו.
 - ב. במקביל יגדיר צוות העבודה את התרחיש לשנת 2020.
 - ג. השלבים הבאים יוגדרו ויבוצעו אחרי 2 השלבים הראשונים.
- מחקר זה מצוי כיום בעיצומו, ופרסום המלצות הוועדה צפוי להינתן בקרוב ■

משך המחקר

פרויקט המחקר יובא לסיכום בקונגרס FEPA הקרוב, בסוף 2013. הקונגרס יחליט על נקיטת צעדים, אם בכלל.

תוכן פרויקט המחקר

המחקר מתייחס לנקודות שצוינו לעיל, וינסה לחזות את המצב עד שנת 2020. המחקר ייעשה באמצעות שאלון, אשר יופץ לכל ההתאחדויות הלאומיות, אשר יתבקשו לספק גם מחקרים, מאמרים ומצגות שהוכנו בנושאים הרלוונטיים למחקר. כמו כן יתבקשו ההתאחדויות לייעד צוות מחקר בכל התכניות שלהן הנמצאות בשלבי ביצוע ברמה הלאומית או בין מדינות.

ההרשמה לתערוכת PHILAKOREA 2014 מסתיימת

התערוכה שתתקיים בסיאול שבדרום קוריאה עתידה להיערך במתכונת של תערוכה עולמית מלאה (בחסות FIP), לכל סוגי התצוגות. התערוכה תערך בין התאריכים 7-12 באוגוסט 2014. הובטח שימונה לצוות השיפוט גם שופט מישראל. הנציג לתערוכה הוא יגאל נתנאל, אשר מסיים בימים אלה לרשום את המציגים.

עלות מסגרת היא 80 דולר ארה"ב (130 דולר למסגרת בודדת).

פריטים מאוסף צחור "צרפת 1871-1878"

להלן יוצגו שני פריטים מבין ה'פנינים' שיעקב צחור תיאר בהוצאתו.

שגיאות צבע

עם חידוש הנפקת בולי צרס בשנת 1875 הוכנו לוחות דפוס חדשים לבולים בעריכים גבוהים יותר. הלוחות הוכנו תוך שיבוץ 300 גלופות של בולים בודדים בלוח השלם (בשני חלקים של 150 בולים). בלוח ההדפסה של הבול בערך הנקוב של 10 סנט הוחלפה גלופה אחת של בול בודד של 10 סנט בגלופה של 15 סנט. כיוון שכל העריכים בסדרה היו בעלי עיצוב זהה (פרט לעריך) קל היה לטעות. כל עריך הודפס בצבע אחר והפקידים באשנבי הדואר התרגלו למכור את הבולים הנדרשים למכתבים בתעריפים השונים לפי צבע הבול ולא לפי העריך הרשום בבול.

המכתב הבא נשלח מבית הדואר הצרפתי בסלונקי לליון, ובויל בארבעה בולים בסך 5 סנט ובכול בצבע שגוי בעריך 15

שגיאות צבע. מימין בול ה-15 סנט בצבע הנכון, ומשמאל בול עשרה סנט, אליו מחובר הבול השגוי בן ה-15 סנט, אליו התייחסו כאל בול בן עשרה סנט

עקב צחור הוזמן להרצות בכנס יום הבולאות 2013 על האוסף ששקד לבנות כשלושה עשורים, הכולל מבחר פריטי דואר מוקדמים מצרפת. האוסף הוצג לראשונה בשנה שעברה בתערוכה הלאומית והאירופאית בפריז. בכירי אספני צרפת הופתעו לראות אוסף שנבנה מחוץ לצרפת ברמה כה גבוהה, וצוות השופטים אכן העניק לתצוגתו של צחור מדליית זהב.

רקע כללי

בולים המציגים את דמות האלה צרס הופיעו לראשונה בצרפת בשנת 1849, והיו לבולי צרפת הראשונים. פניה המסוגגנים של צרס, אלת התבואה והפריון בפנתיאון המיתולוגיה הרומאית, מתנוססים במספר סדרות בולים נודעות מצרפת.

עם פרוץ מלחמת פרוסיה-צרפת בשנת 1870 נכנסו כוחות הצבא הגרמני לפריס, בה הוכנו הבולים והודפסו, והטילו עליה מצור. במקביל ברחו הממשלה הזמנית לבורדו ונוצר מחסור בבולי דואר זמינים, והממשלה הורתה להדפיס בולים חדשים. בהעדר ציוד מתאים, הוחלט להשתמש בלוחות ששימשו להדפסת בולי צרס הראשונים והסדרה הודפסה בשנית, אך עתה עם שוליים משוננים. בולים אלו הודפסו עד להתקוממות שהתחוללה בפריס בשנת 1871. בתום המלחמה הוחלט להנפיק שוב את בולי צרס, ובשנת 1875 הודפסו הבולים שוב באמצעות הציוד ששימש להדפסה בזמן המלחמה, תוך שינויי עריכים.

מטרת ההרצאה הייתה לתת טעימה לקהל הישראלי מבולים אלו, ובייחוד על השימוש בהם בתקופת התגבשות מבנה תעריפי הדואר ולפני הטמעת הכללים ושיטת התעריפים שגיבש איגוד הדואר העולמי החדש.

מעטפה עם בול 15 סנט בצבע שגוי. המעטפה נשלחה מסלונקי ב-1/11/1876 והגיעה לליון ב-11/11/1876. המעטפה הוחתמה בחותמת אובלית הנושאת את הכיתוב "יוסף אברהם קובו, סלונקי"

מעטפה עם בולי "ראש הפוך". המעטפה
נשלחה מליון ב' 12/12/1873 דרך מרסל
והגיעה ליוקוהמה ב' 2/2/1874

הפוך" בצרפתית), הופיעה במספר עריכים שונים. המעטפה שלפנינו בוילה ב' בולים – הן כתשלום בסיסי והן כהשלמת לתעריף הנדרש. התשלום עבור המכתב מליון ליוקוהמה עמד על 1.30 פרנק, ועבור מעטפה זאת, שהייתה במשקל עודף, נגבה תעריף כפול (2.60 פרנק). בצד העליון מופיע הביול בסך 2.10 פרנק (שני בולים של 25 סנט ושני בולי 80 סנט שהודבקו על המעטפה במצב הפוך זה מול זה), ובתחתית הודבקו עוד שני בולי ט-בש בסך חמישים סנט, להשלמת ביול. מעטפה זאת נדירה במיוחד. יש להניח שלא קיימת מעטפה נוספת עם ביול ט-בש כזה, ותעריף משקל כפול ליעד זה איננו שכיח ■

סנט (בסה"כ 35 סנט), בעוד תעריף הביול התקף בין בתי הדואר במרחק זה עמד על 30 סנט בלבד. בהרצאה הוצגו גם מכתבים בהם התקיים מקרה הפוך, כאשר המוען הוסיף בול כדי להשלים 5 סנט לתעריף. המסקנה המתבקשת היא שהלקוחות ופקידי הדואר התעלמו כאחד מהעריף המודפס והבול כנראה נמכר ונחשב ע"י כולם כבול של 10 סנט.

ראש הפוך

תופעה נוספת בבולי צרס היא הופעת בול בגיליון אשר הודפס במהופך מיתר הבולים. תופעה זאת, המכונה "Tete Beche" ("ראש

ההרשמה לתערוכת EUROPHILEX 2015 LONDON החלה

בהתאם להחלטת הוועדות המארגנות, תהווה התערוכה באסן את האגף התמטי של תערוכת לונדון, ומציגה יהיו זכאיים למדליה של לונדון. תשע התצוגות התימאטיות הזוכות בכל אחד מתשע קבוצות הנושאים באסן יוצגו בלונדון אך לא ישפטו בשנית. ההסכם אושר והתערוכה זכתה בחסות FEPA ובהכרה מטעם FIP. עדיין לא התקבלה בקשה למינוי נציג לתערוכה באסן. נציג ישראל לתערוכה הוא מוטי קרמנר, והמעוניינים להציג מתבקשים לפנות אליו לקבלת מידע נוסף. בכל מקרה יהיו הסדרי מכס מקילים. עלות מסגרת היא 55 לירות סטרלינג (80 למסגרת בודדת).

בולאים הבריטים, בניגוד לרוב מדינות אירופה, אינם מוכנים לוותר על קיום תערוכות בינלאומיות רק בשל קשיי תקציב. בתערוכה העולמית שהתקיימה בלונדון בשנת 2010 הסתפקו באולם זול וקטן ובאמצע התערוכה החליפו את התצוגות (תערוכה בשני חלקים), והשופטים התחילו מחדש בתהליך השיפוט של החלק השני. הפעם מתוכננת תערוכה אירופית בין התאריכים 13-16 במאי 2015, במשולב עם האליפות האירופית לבולאות נושאים, שתתקיים באסן (ESSEN) שבגרמניה בין התאריכים 7-9 במאי 2015.

מהעיתונות הבולאית העולמית

שווא, הקהילה הבולאית תגלה את הטעות במוקדם או במאוחר. נורבגיה הנפיקה ב-1999 שני בולים המתיימרים להציג המצאות נורווגיות – בול עם רקע כחול המציג סכין חיתוך גבינה ובול אדום בו מופיע מהדק נייר משרדי. הסכין הרחבה לחיתוך גבינה היא אכן המצאה נורווגית מקורית, אך מהדק המסמכים הוא המצאה של בית החרושת GEM מבריטניה.

אחד מפקידי משרד הפטנטים הנורווגי ביקר בסוף המאה ה-19 בגרמניה ובבריטניה, והביא עמו פטנט שנרשם אצלו. המהדק הנורווגי היה בעל תכנון שגוי והוא מעולם לא יוצר. המהדק המתואר בבול הוא הבריטי ולא הנורווגי.

מהדק נייר משרדי וסכין לחיתוך גבינה על בולי נורבגיה משנת 1999

Stamp News Australia

במרץ השנה נפטר ביל הורנאדג' (Hornadge) בגיל 94. הורנאדג' הקים לפני כ-60 שנה את העסק הבולאי "בולי שבעת הימים" (Seven Seas Stamps), אשר התפרסם במשך שנים רבות כמוסד הבולאי הגדול בחצי הכדור הדרומי.

הפרסום הגדול הראשון של הורנאדג' בא ממכירת 20 מיליון חבילות בולים ל-AMPOL – חברת דלק אוסטרלית. מקס שטרן, גם הוא מעל גיל תשעים ופעיל מאוד במסחר הבולאי וסוכן בולי ישראל באוסטרליה, הסתובב בכל מדינות העולם כסוכן של "שבעת הימים". בשנות ה-60 הודפסו בולים צבעוניים בסדרות בערך נמוך בעיקר במדינות הקומוניסטיות. מקס שטרן, יהודי ניצול שואה שניצל בצ'כיה הכבושה באמצעות מסחר בולאי עם קציני הצבא הנאצי, הינו דובר שפות רבות, וכך הצליח לרכוש מלאי של מיליוני בולים – הן בולים שכבר הוחתמו בהיותם בדפוס, והן בולים לא חתומים. יש ליכור שבשנים אלו אוכלוסיית אוסטרליה מנתה כ-10 מיליון תושבים, כך שבמבצע קידום מכירות הדלק קיבל כל תושב מבוגר כשתי חבילות בממוצע.

מבצע קידום המכירות עבד יפה עבור AMPOL, ויו"ר החברה דיווח באסיפה הכללית שהמכירות והרווחים צמחו ב-12%, בעיקר הודות לחבילות הבולים שחולקו במתנה בתחנות הדלק. כל ילד אוסטרלי דרש מאביו לתדלק אך ורק בתחנות המחלקות בולים. מדי פעם דאג הורנאדג' שחבילה תכלול "במקרה" גם בול יותר נדיר, כמו פני שחור או בול קנגורו של 2 פאונד, וכך הוחדרו לעיתונות

Korean Stamp Review

ן הור מפרסם תור קבוע במגזין ובו דן באופן כללי במצב הבולאות בעולם: השוק הבולאי, המסחר ב-eBay, תרומת התערוכות לעידוד הבולאות בקרב הנוער ועוד.

במאמר האחרון דן הור במדיניות ההנפקות של השירותים הבולאיים בעולם. במאה ה-20 כללו תכניות ההנפקה השנתיות של המדינות הרציניות בולי זיכרון בודדים לכל אירוע, ולעיתים סידרה מצומצמת שכללה מספר בולי זיכרון. רוב המדינות הרציניות שמרו על היקף מבוקר של עשרות בולים בכל שנה ולא יותר. עם תחילת המאה ה-21, ובהמשך לתהליך ההפרטה של הדואר ומחשוב תהליכי העברת המכתבים, המצב השתנה. ההכנסות הרגילות ממכירת בולים לאספנים פחתו, ולא פלא שכמעט בכל מדינה התחילו להנפיק סדרות ארוכות, במגוון נושאים.

בייחוד התחילו להנפיק גיליונות של עשרה בולים שונים. יפן למשל מנפיקה עשרות גיליונות של עשרה בולים בכל שנה, וכך גם ארה"ב, אוסטרליה, אנגליה, צרפת וניו-זילנד.

בתחילת השנה הפתיעה יפן, והחלה בהפצת סדרות מתמשכות בארבע נושאים שונים במקביל: פירות, בעלי חיים, רכבות וארמונות יפניים, והכול בגיליונות של עשרה בולים שונים.

לטענת המחבר, רק מדינות בודדות סירבו לאמץ את המגמה החדשה של ריבוי בולים ולטענתו דווקא מדינות אלה שומרות על רווחיות גבוהה במכירות הבולאיות. מדובר באיטליה, דנמרק ונורבגיה.

Brief Marke

בשנת 1935 היה הדואר האוסטרי הראשון בעולם שהפיק חותמת דואר מיוחדת שהוקדשה ליום הבולאות.

הפקת החותמת המיוחדת לאירוע הייתה בבחינת חידוש, אשר תפס תאוצה במשך השנים, וכיום אין מדינה שאינה מכינה חותמות מיוחדות לרגל אירועים בולאיים, ממלכתיים ואירועים פרטיים בהזמנה מיוחדת.

לרגל יום הבולאות בדצמבר 2013 הונפקו שלושה בולים ועליהם מופיעים החותמות מהשנים 1935, 1936 ו-1937.

Stamp News Australia

ידוע כי אספנים רבים נוטים לבחון את האירועים המופיעים על הבולים עד לפרטי פרטים, ואם יזהו כי תוכן הבול 'מעלה' טענות

חברת חדשה בסדרת "תולדות הדואר של ארץ ישראל"

ב ימים אלו מוציאה התאחדות בולאי ישראל את חברת 125 בסדרת Holy Land Postal History, המופיעה במתכונת מיוחדת. החוברת נערכה בידי צביקה אלוני, אוצרו של אוסף אלכסנדר, וכל המאמרים הכלולים בה מתייחסים לפריטים המצויים באוסף זה.

המאמרים מאוגדים תחת הנושא "אבני דרך בתולדות הדואר של ארץ הקודש", ונפרסים על פני כשישים עמודים. 22 המאמרים הכלולים בחוברת מכסים את התקופות השונות בתולדות הדואר של ארץ ישראל, החל מהתקופה הפרה-פילטלית (בין היתר הדואר הוונציאני, דואר מן המערכה של נפוליאון, דואר השליחים היהודיים ועוד), ועובר בכל 'תחנות' הדואר ועד לדואר של מדינת ישראל. החוברת הבאה של "תולדות הדואר של ארץ ישראל" עתידה להופיע בינואר 2014 במתכונתה הקבועה, בעריכתו של יהודה קליינר ■

Holy Land VI Postal History 125

Letter sent in the 1870's from the German Consulate in Jerusalem to the German Consulate in Jaffa, and franked 2 piaster and 10 para 1869 issue Turkish stamps to pay the basic, short-distance letter rate of 60 para plus 30 para for additional weight. Cancelled by three Jerusalem (Quds) box postmarks.

Winter 2013

Published by Israel Philatelic Federation

Philatelie

המגזין Philatelie הקדיש לאחרונה סדרה בת שלושה מאמרים על מזרח אפריקה, בתקופה בה הייתה בשליטת הרייך הגרמני עד למלחמת העולם הראשונה. רק בשנת 1871 החלו הגרמנים בהקמת מושבות באפריקה, וזאת לאחר שרוב השטחים היו נתונים בעיקר בשליטת אנגליה, צרפת ומידה קטנה יותר בשליטת בלגיה ופורטוגל. שירותי הדואר החלו באמצעות שימוש בבולים ודברי דואר גרמניים, בשלב השני על ידי שימוש בהדפסי רכב (היזהרו מזיופים – יש הרבה) ורק מאוחר יותר בהנפקת בולים עם שמות הטריטוריות שהיו בשליטתם.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה נכבשו המושבות ע"י אנגליה ולא הוחזרו לידי הגרמנים בסיום המלחמה.

שרותי הדואר במושבות אלו הינם נושא בולאי מעניין, הן לבולאות המסורתית ובמיוחד לבולאות תולדות הדואר ■

Talia Stamps

קונה ומוכר בולי ישראל

שנתונים

מעטפות מיוחדות

ביליונות מיוחדים

מעטפות וביליונות גרניים

תוויות קלוסנדורף, סימה

בולי זרחן שונים

אלבומיות ודפי מזכרת.

נייד: 052-3315322 טל: 03-7301142
moshe.aharon39@gmail.com

מפרסומי איל"ת

שער גיליון 'נושאון' 107 (אוקטובר-דצמבר 2013), המוקדש לנושא מלכים ובתי מלוכה

מועלם, גיליון 65, "מסע סנחריב" (שמוליק כהן, גיליון 64), "בריאת העולם בראי הבולאות" (משה ביאלי, גיליון 63). המגזין כולל פינות שונות וחיידה בולאות נושאת פרסים. המעוניינים להירשם או לצרף את ילדיהם לנושאונצ'יק כמנוי וירטואלי לתיבת המייל (ללא תשלום), יפנו למערכת הביטאון: nosonchik@gmail.com. עורכי הביטאונים יקבלו בברכה חומר כתוב לגיליונות הבאים, במידה ויתאים בתוכנו ובסגנונו לצביון הביטאונים. תהליך כתיבת המאמרים כרוך באתגרים רבים, ומשפר את מיומנותו של האספן הנושאי לגבש את הסיפור שמסביב לאוסף שלו ■

אספן פרטי

קונה אוספים של בולי ישראל עם שובל במחירים טובים

אני פרטי - לא סוחר.

משה ברכה - טל' 050 7948172

יל"ת, האגודה הישראלית לאספנות תימאטית, היא האגודה הפעילה ביותר בהתאחדות בולאי ישראל, המקפידה בין היתר על לו"ז קבוע לפרסומיה. איל"ת דואגת לפרסם שלושה ביטאונים הסובבים סביב עולם האספנות הנושאת, אשר ממשיכים להופיע גם בחודשים האחרונים. להן מספר מאמרים שהופיעו לאחרונה.

נושאון – המגזין המרכזי של איל"ת, אשר יוצא לאור במהדורה מודפסת ארבע פעמים בשנה, מתמקד בכל גיליון בנושא מרכזי אחר. הגיליון האחרון הוקדש לנושא מלכים ובתי מלוכה, וכלל את המאמרים הבאים: "התפתחות סמל בית המלוכה הבריטי" (נחום שרשבסקי), "בוריס השלישי מלך בולגריה" (סרגיי חליופין), "דוד המלך – נעים זמירות ישראל" (אריאל פרידמן), "הנשר המקראי – מלך העופות" (דב טרגן), "קיצור תולדות המלח" (יוסי חרש). המעוניינים לרכוש גיליונות ולהירשם כמנויים יפנו לירם לוביאניקר: noson.ed@gmail.com.

נושאונט – עלון וירטואלי המופץ ברשימת תפוצה ארבע פעמים בשנה, ובניגוד ל'נושאון', המאמרים בו אינם מאוגדים תחת נושא זהה בכל גיליון. מהמאמרים האחרונים: "ציורי מערות פרהיסטוריים" (משה ביאלי, גיליון 28), "מהות דפי התקציר לתצוגה" (ירם לוביאניקר, גיליון 28), "בולי החמאס" (ד"ר אלי מועלם, גיליון 27), "שימוש בדפים גדולים במיוחד בתצוגות" (לורנס פישר, גיליון 27). המעוניינים להירשם כמנוי וירטואלי (ללא תשלום) ישירות לתיבת המייל, יפנו לירם לוביאניקר: noson.ed@gmail.com.

נושאונצ'יק – יוזמה ברוכה שנועדה להפגיש את הדור הצעיר עם עולם האספנות הנושאת. המגזין כתוב בשפה קלה וקולחת ונועד לעורר את סקרנותם של הצעירים. המגזין יוצא אחת לחודש, ובין המאמרים האחרונים: "נלסון מנדלה – המסע אל החירות" (אריאלה ברגר, גיליון 65), "אפרודיטה – אלת היופי והאהבה" (ד"ר אלי

פריטים לא ידועים מדואר ירושלים בשלהי התקופה התורכית

ב

מסגרת כנס יום הבולאות הציג רפי לבנת שתי מעטפות שנשלחו מיפו לירושלים מסוג שלא היה ידוע עד כה. מעטפות אלו נמסרו למען זהה, והשוואה בין המאפיינים שלהן חושפת מספר אבחנות היסטוריות.

השונה והמשותף

המכנה המשותף בין המעטפות, מלבד המען הזהה, הוא חותמת ה-P.P. (Post Payee), המציינת שדמי הדואר שולמו, אשר מופיעה בשתייהן. אולם בניגוד לחותמת ה-P.P. הידועה מיפו, אשר הורכבה מאותיות עבות ולעיתים בלתי ניתנות לקריאה, בחותמת שלפנינו האותיות דקות וברורות.

בין המעטפות קיימים מספר הבדלים בולטים. רק במעטפה הראשונה ניתן למצוא את חותמות ההגעה של בית הדואר הצרפתי של ירושלים בגב המעטפה, בעוד במעטפה השנייה הצד האחורי חסר. כמו כן, בעוד המען של המעטפה הראשונה כתוב באיטלקית בלבד, במעטפה השנייה המען מופיע באיטלקית ובערבית במקביל.

פתרון התעלומה

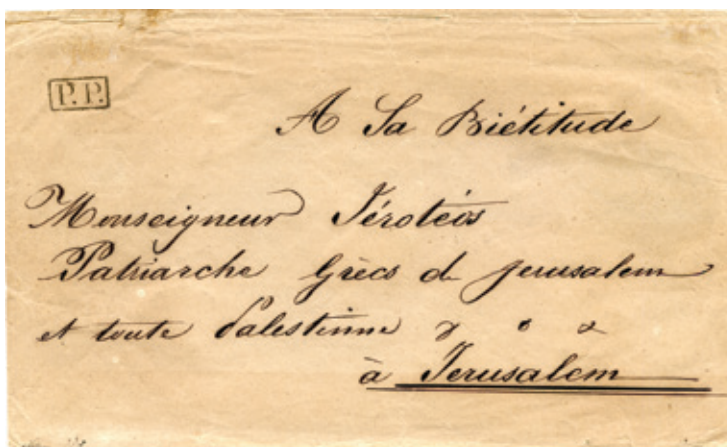
כדי למצוא קצה חוט, בדק לבנת מי היה הנמען אליו נועדו שני המכתבים. לבנות מצא בתייעוד חיצוני כי המכתבים יועדו למונסניור ז'רוטיאוס, שהיה הפטריארך האורתודוקסי היווני של ירושלים ופלשתינה בין השנים 1875-1882. במהלך שנים אלו נסגרה סוכנות הדואר הצרפתית של ירושלים, ומכאן נובעים ההבדלים בין המעטפות: המכתב הראשון נמסר לפטריארך באמצעות סוכנות הדואר הצרפתית של ירושלים, אשר החתימה את צדו האחורי בחותמת ההגעה. המכתב השני, לעומת זאת, הועבר לאחר ששירותי הדואר הצרפתי הופסקו, באמצעות שליח ערבי של הדואר התורכי. המען המופיע במכתב השני נכתב גם בערבית, כדי שהשליח יוכל לדעת למי למסור את המכתב.

המעטפה השנייה נשלחה לפטריארך בין השנים 1882-1880 והמען נכתב גם בערבית, כדי להקל על שליח הדואר התורכי

ניתן אפוא לתארך את המכתב הראשון לשנים 1875-1880, בפרק הזמן שבו מונה הפטריארך לתפקידו ועד למועד סגירת סוכנות הדואר הצרפתית. המכתב השני נשלח בין השנים 1880-1882, בפרק הזמן שלאחר סגירת סוכנות הדואר הצרפתית בירושלים ועד שהפטריארך סיים את תפקידו.

תיארוך המכתבים פותר את השאלה מדוע חותמת ה-P.P. של יפו שונה מהחותמת המוכרת. באפריל 1869 החל פקיד דואר צעיר בשם דומאני לנקות ביסודיות את החותמות ביפו, אשר היו מלוכלכות ולא אפשרו לזהות את האותיות המופיעות עליהן. החל מחודש זה הוחתמו דברי הדואר בחותמות הנקיות, ולכן אותיות ה-P.P. ניתנות לקריאה בקלות במעטפות הללו. לדברי לבנת, אלו שני המכתבים היחידים המוכרים לנו אשר עברו בין הדואר ביפו אל ירושלים בתקופה זאת. יתר המכתבים של ירושלים מאותה העת עברו אמנם ביפו, אך מוענו מירושלים לחו"ל או מחו"ל לירושלים ■

המעטפה הראשונה נשלחה לפטריארך בין השנים 1875-1880 ונושאת בצדה האחורי את חותמת ההגעה של בית הדואר הצרפתי של ירושלים (משמאל)

תולדות המידע והעברתו

מאוזכרת באוסף באמצעות בולי "מועדים לשמחה תשט"ו" (1955) המציגים את המרגלים, אשר הודפסו בגיליון לא-מנוקב. בתקופות מאוחרות יותר כבר פיתחו מערכות ומנגנונים מסועפים להעברת מידע. בימי האימפריה הרומאית למשל מוסד מנגנון העברת מכתבים בתיבות דואר.

בולי "מועדים לשמחה" המציגים את תנובת הארץ שסחבו המרגלים כדי להראותה לעיני כל. הבולים המופיעים באוסף הודפסו על גיליון בלתי מנוקב (שגיאת הדפסה), ולכן זהו פריט חריג.

הנייר: מהפכה בתחום העברת המידע

במהלך ההיסטוריה ידעה האנושות מספר שלבים ביצירת שיטות לשמירת מידע. מבין נקודות המפנה ניתן למנות את המצאת הדפוס במאה ה-15 על ידי יוהאן גוטנברג, שאפשרה לשכפל מידע לעותקים רבים וכך להפיץ אותו בנקל, ומהפכה שקדמה לה והכשירה במידה מסוימת את הבשלתה – המצאת הנייר.

הנייר הומצא לראשונה בסין לפני כאלפיים שנה. לפני המצאת הנייר נעשה שימוש נרחב בלוחות קלף שהופקו מעור של חיה

התהליך המסורתי של ייצור הנייר שהמציאו הסינים הקדמונים עדיין קיים בקווים-כלליים בייצור הנייר בעידן המודרני. סדרת בולים מסין המתארת את השלבים של הפקת נייר

רשמים ותובנות מתוך ההרצאה של מנחם לדור באשר לגיבוש ויצירת אוסף נושאי

ניית אוסף נושאי איננה כרוכה רק באיתור פריטים בנושא מוגדר ואיסופם. היא מצריכה מהאספן לצלול אל מעמקי הנושא שבחר ולהישאב אליו בכל הווייתו.

בכנס יום הבולאות מסר מנחם לדור הרצאה באשר לאוסף הנושאי שלו – "תולדות המידע והעברתו". האוסף מתאפיין בהקפת הנושא על צדדיו השונים, והצגתו בעיקר בפריטי דואר 'מיוחדים'. במהלך ההרצאה הציג לדור את שלדת האוסף והיבטיו השונים של הנושא: גיבוש המידע מגיבוי ידיעות גולמיות לכדי תוכן מוצק ומגובש, רישום המידע, אופני מסירת המידע בימי קדם ועד לעידן המודרני ושיטות העברת מידע עתידיות.

התבוננות במבנה האוסף של לדור מאפשרת לזהות ולשחזר את השלבים בהם יש לצעוד בדרך אל האוסף: תחילה יש לגבש את בחירת הנושא המרכזי ואז להניח את המסד ולצוק את התשתית לאוסף: להתבונן בצדדים השונים של הנושא ולהרכיב מהם 'תוכן עניינים', ולשים דגש על הסדר בו יוצגו.

הצגת הנושא באופן מסודר, מן המסד ועד הטפחות, היא תנאי הכרחי ובסיסי באיסוף הנושאי, ומהווה מרכיב יסוד בהערכת האוסף. הצגה שיטתית ויצירת היגיון פנימי בין תתי-הנושאים הן המפתח לאוסף תמטי מוצלח, וללא היגיון וסדר לא ניתן להגיע להישגים גבוהים בתערוכה.

כמו כן יש להוכיח ידע בולאי עשיר ומקיף, אשר נמדד ביכולתו של האספן להציג פריטים יוצאי דופן. אלו פריטים שאינם בולאיים (כמו אלו המופיעים בקטלוגים) אלא פריטים ייחודיים, המשמשים למשל לשירותי דואר מיוחדים, כמו העברת דואר למקומות לא שגרתיים.

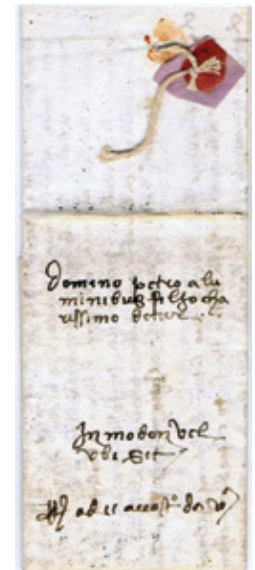
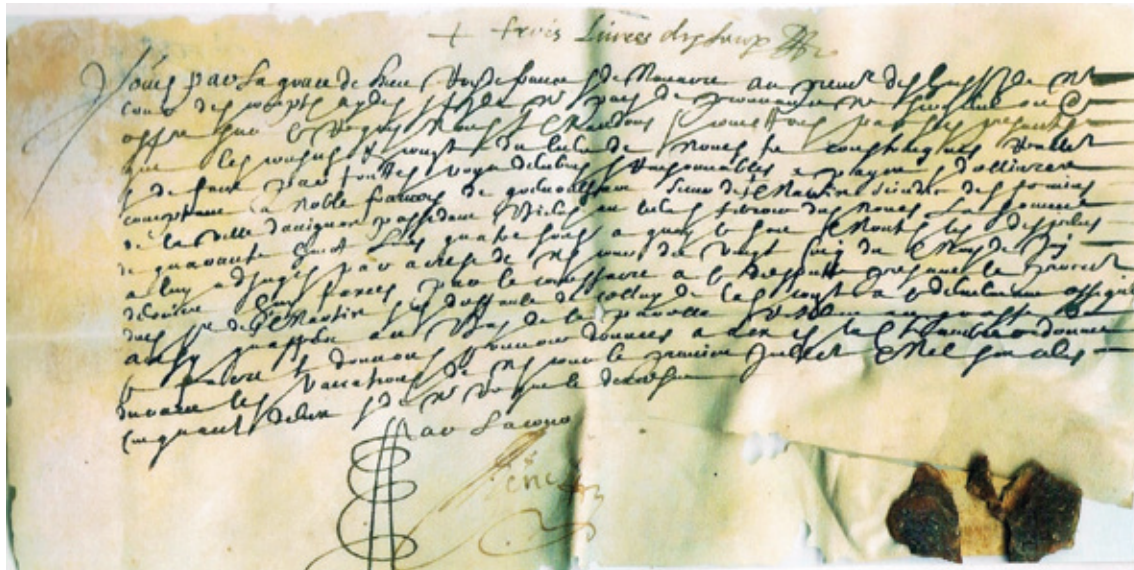
ואכן, לדור רקם את הסיפור באופן שיטתי, ושזר את צדדיו השונים באמצעות פריטים בולאיים יוצאי דופן, ולהלן שניים מהם.

העברת מידע בימי קדם

כבר משחר קיומו שאף האדם לאתר דרכים נוחות ויעילות להעברת מידע. את המידע רשמו על גבי חומרים נפוצים, כמו חקיקה על אבנים, עצים או עצמות, ובסין אף על שריון של צב. המשנה במסכת גיטין, אשר נכתבה בין המאה הראשונה לבין המאה השלישית לספירה, מציינת את הכללים לכתיבת גט, ואת חומרים עליהם ניתן לכתוב אותו: "על הכל כותבים – על עלה של זית ועל קרן של פרה" (גיטין ב, ג). מאז ימי קדם עברה האנושות כברת דרך בגיבוש השיטות להעברת המידע. בימי קדם הועבר המידע באמצעות אנשים שהעבירו ידיעות ("רצים", בלשון המקרא), כמו המרגלים שנכנסו לארץ ישראל כדי לאסוף מידע על העמים שהכו בה את שורשם. שיטת האיסוף של המרגלים

תחילה היו האירופאים סקפטיים באשר לטיבו של הנייר, ועד המאה ה־14 לא ראו בו עדות קבילה בבתי המשפט. עם הזמן התברר כי הנייר נשמר היטב ועומד במבחן הזמן. המכתב שלפנינו נכתב בשנת 1485 וניכר כי נשמר היטב ועדיין לא נס לחו. מתחתיו מכתב מאותה התקופה, שנכתב על עור של חזיר ■

בתהליך ארוך ומייגע. הפקת הנייר הייתה זולה מאשר תהליך הפקת הקלף, אולם הקלף היה בעל תוחלת חיים ארוכה, נשמר גם בתנאים אקלימיים קשים ולא נאכל בשיני הזמן, ואילו הנייר היה שברירי ונסה להתפורר בקלות. עם השנים הומצאו שיטות לחיזוק הנייר, והחל מהמאה ה־12 החלו להשתמש בו גם באירופה.

מכתב משנת 1485 הכתוב על נייר ומשמאלו מכתב הכתוב על קלף

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ TEL-AVIV STAMPS. (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאויר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

בשנות ה-50 הדואר עבד

פל לידי מכתב שבמבט ראשון נדון להשמדה עקב "פסילת" הבול ע"י עפרון צבעוני במקום חותמת, מנהג שלצערנו נפוץ כיום בדואר.

לפני שזרקתי את המעטפה, מצאתי בתוכה מכתב ממ"מ מנהל דואר חיפה, ומתוכנו עלה הסיפור כיצד טיפלו והתייחסו למכתבים, וזה סיפורו של המכתב.

המכתב התקבל בדואר חיפה סניף הדר ביום 21.9.1955 והועבר למחרת לסניף 43, חותמת הגעה בצד האחורי.

היות והמכתב לא היה מבויל, התבקש כנראה המקבל, חברת "כור", לשלם עבור המכתב. עקב סירובו לשלם, אין ביול של "דמי דואר", והמכתב הוחזר לשולח והוא בייל את המכתב עם בול 60 פרוטות שהיה תעריף למשלוח מכתב בארץ עד 30 גרם.

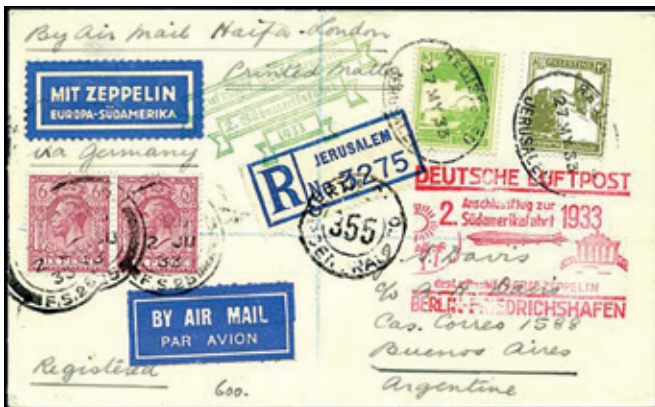
מתוך מכתבו של י. ציפרס, מ"מ מנהל הדואר בחיפה, ניתן להבין כי הדואר קיבל את התנצלותו של השולח, הנ"ל הוסיף בול אשר הפעם "בוטל" ע"י עיפרון כחול, ונשלח לנמען ביום 30.9.1955 בצרוף מכתב ההסבר, זאת כנראה למנוע תלונה על הגעה מאוחרת של המכתב.

סיפורו של המכתב מבליט את השינוי לרעה שחל בהתייחסות הדואר כיום אל המכתבים, פעם ראו במכתב מסמך שיש להתייחס אליו בכבוד.

מוטי קרמנר, חיפה
דצמבר 2013

ביול מעורב נדיר

הגיעה לידי מעטפה שנשלחה מירושלים לבואנוס איירס, אשר עשתה את דרכה דרך חיפה, לונדון וברלין. זהו מכתב רשום אשר נשלח ב-27 במאי 1933 בטיסה שנייה של צפלין לארגנטינה (כפי שניתן לזהות מחותמת הצד הימנית) מברלין. המעטפה כוללת את האלמנטים של דואר המנדט בארץ ישראל (בולי מנדט שהוחתמו בחותמת תאריך אובלית).

המעטפה נשלחה מחיפה ב-28 במאי 1933 ללונדון, שם בוילה בזוג בולי 6 פנס של המלך ג'ורג' החמישי, בשני ביולי. לאחר מכן הגיעה מבריטניה המעטפה לברלין, ושם הוחתמה בחותמת צד של טיסה מקשרת, ומשם לבואנוס איירס, והיא כוללת אפוא ביול מעורב ושימוש נדיר ויוצא דופן.

בחרתי להשתמש במעטפה זאת כדי לעטר את עמוד השער של כתב העת של אגודת אספני ישראל וארץ הקודש בארגנטינה.

בברכה,

רוברטו ברזוסטובסקי (עורך CEFAI), ארגנטינה

"נראה שהבול נשר בעת העברתו". מכתבו של מ"מ מנהל הדואר בחיפה, מגלה טפח כיצד טיפלו במסירות ובכבוד למכתבים

דואר 24

מאת: גנדי ברמן וד"ר יוסף וולך

הקונטרס מקדימה ומאוחר

תאריך	הנפקה מספר
17.9.2008	1
25.1.2009	2
31.1.2011	3
22.7.2012	4
29.10.2013	5

פירוט תאריכי הנפקת הקונטרסים

בתחילת שנת 2005 הציגה רשות הדואר שירות דואר מקומי חדש בשם "דואר 24". במסגרת שירות זה, נמסרו המכתבים למרבית היישובים בישראל בתוך 24 שעות. עבור מרבית היישובים הועבר דואר מסוג זה בפרק הזמן הקצר ביותר. השירות החדש אפשר לשלוח בזמן קצר פריטי דואר שמשקלם אינו עולה על 100 גרם. כיוון שהמשקל היה בהתחלה המגבלה היחידה, ניסו הלוקחות לשלוח תחילה גם פריטי דואר גדולים ושביירים, ואז לכך הורידה רשות הדואר בחודש מרץ 2008, את ההנחיה לאסור שליחת פריטים גדולים או שביירים שאינם ניתנים לקיפול. שירות חדש זה פתח בפני האספנים את ההזדמנות לצרף לאוספים שלהם חומר מגוון רב, אשר מתאים כמעט לכל תחומי האיסוף הקיימים.

ראשית, הודות לשירות זה הופיעו בולי דואר שהונפקו במיוחד לדואר מסוג זה, בצורה של בולי מדבקה וקונטרסים של בולי מדבקה. שנית, הודות לשירות זה הונפק דבר דואר מיוחד, במספר גדלים ועיצובים.

יתר על כן, עבור שירות "דואר 24" הונפקו תוויות מיוחדות, חותמות עזר, ותוויות של שקי דואר, אותן ניתן לאסוף כפריטים באוסף של תולדות הדואר. הודות למעבר של רשות הדואר לחברת דואר ישראל בוצעו שינויים עיצוביים בפריטי דואר רבים, והודות לשינויים נולדו טיפוסים רבים אותם ניתן לאסוף.

מאחר שדברי הדואר הללו הודפסו במספר בתי דפוס, קיימים גם תתי-טיפוסים/תשניות.

כל סוגי החומר יתוארו במאמר זה.

בולים

עבור שירות "דואר 24" הונפקו בולים מיוחדים לראשונה ב-17.9.2008, בשתי תצורות: הן כמדבקות רגילות בגיליונות של 50, והם כבולי מדבקה בקונטרסים של 12. עד-כך לא בוצעו הדפסות חוזרות של מדבקות אלו. לעומת זאת, הקונטרסים הודפסו מחדש מספר פעמים. העיצוב של הטקסט העברי והערבי שונה בהנפקה השנייה

בול מקונטרס טיפוס 2

בול מקונטרס טיפוס 1

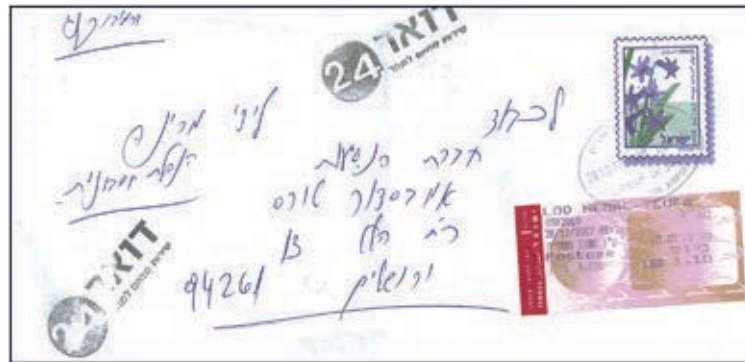

בול רגיל

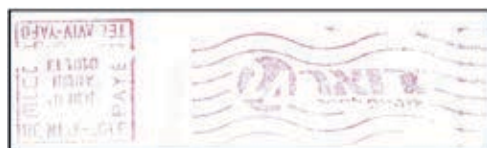

מעטפה שנשלחה בתשלום במזמון, אשר צוין באמצעות חותמת "דואר 24" באמצעות מכונת ביול

מעטפת הדפס שנשלחה מנתב"ג לירושלים. התעריף הנדרש מעבר לערכו של הבול המודפס ללא העריף הושלם באמצעות תווית מסד

מכונת הביול המיוחדת ל"דואר 24" נמצאת בשימוש בבית המיון המרכזי עבור ביול דואר כמותי של חברות. ידועים שני טיפוסים של ביולים אלו

בולי דואר 24 אשר שימשו כבולים רגילים עבור מכתב רשום מתל אביב לאריאל. המעטפה הוחזרה לשולח

למרות העובדה שקיימים בולים ודברי דואר מיוחדים לשירות הדואר הזה, ניתן לשלם עבורו גם בסוגי בולים אחרים, או באמצעות תוויות מס"ד ותוויות של מכונות אוטומטיות אחרות. כמו כן, ניתן להשתמש בבולי "דואר 24" גם עבור מכתבים רגילים.

תוויות וחיתומות

בנוסף לבולים ומעטפות, הונפקו גם תוויות מיוחדות של דואר 24, בשני גדלים. התוויות הקטנה הודפסה בגודל 19*40 מ"מ, והגדולה הודפסה ב-57*120 מ"מ. את התוויות הקטנה ניתן להשיג כמעט בכל

של הקונטרס, וכך נוצר למעשה בול חדש. כשם שניתן להבחין בהנפקות השונות של הקונטרסים האחרים של דואר ישראל, כך ניתן לזהות את ההדפסות החוזרות של קונטרסי דואר 24 באמצעות מספר המנורות המודפסות על הכריכה. יתירה מזאת, החל מההנפקה השלישית, הופיע לכל הבולים מספר סידורי על הכריכה האחורית.*

* הערת עורך: כמו כן יש לציין כי בתחילה הטקסט הערבי היה שגוי, והכיתוב שהופיע היה "דואר עד 24 [גרם]". הכיתוב תוקן לאחר מכן בהתאם, ל"דואר 24 שעות". שגיאה זאת תוארה בעבר בפירוט במאמרו של אביב רויכמן ב"שביל".

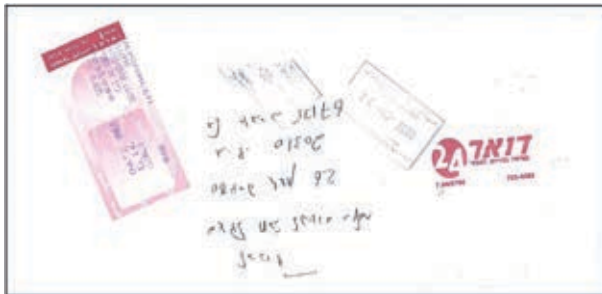
התוויות הקטנות הופיעו בתאריכים: 9/04, 12/05, 3/06, 7/06, 1/08 הופעת התווית הגדולה: 6/11

מעטפה שנשלחה מנהריה לפתח תקווה, אשר מבוילת בשני בולים רגילים ותווית דואר רשמית, מטיפוס אחד

מעטפה שנשלחה מכפר מרד לנצרת, אשר מבוילת באמצעות תווית מס' ד וחותרמת מיוחדת של "דואר 24"

מעטפה שנשלחה מירושלים לתל אביב, אשר מבוילת בתווית מס' ד וחותרמת אדומה מקומית

מעטפה שנשלחה מתל אביב לנצרת עילית, אשר מבוילת בבול של אחד הקונטרסים ותווית

דברי בולים (מעטפות)

המעטפות המיוחדות הראשונות הונפקו במאי 2005, שלוש שנים לפני שהופיעו הבולים בתקופתה של רשות הדואר. עם הקמת חברת "דואר ישראל" בשנת 2006, עוצבו המעטפות מחדש. מעטפות ההדפס מן המניין הונפקו בשלוש מידות עיקריות – קטן (160*230), בינוני (160*230) וגדול (240*340). מאחר והדפסות אלו בוצעו על ידי מספר בתי דפוס, קיימים מספר טיפוסים. הפירוט יינתן במאמר בעתיד ■

סניף דואר. התוויות הגדולות הינם נדירים ביותר, וידועים כמותם רק במצב בלתי משומש. כיוון שלא ניתן להשיג את תוויות הדואר במספר סניפים, נעשה לרוב שימוש בחותרמת מיוחדת של "דואר 24", אשר הוכנה על ידי המנהלים המקומיים של סניפי הדואר. הודות לכך, קיימים כיום מספר טיפוסים, והעיקריים ביניהם הידועים למחברים יוצגו להלן. צבען של חותרמות אלו תלוי בצבע שהיה מצוי במלאי של סניף הדואר. ייתכן כי מספר חותרמות יוצרו על ידי חברות פרטיות לשימושן שלהן.

דואר 24 – תוויות שקי דואר

מעטפה קטנה עם סמליל דואר 24

תל אביב 2013 – תערוכת בולים לאומית בהשתתפות בינלאומית

המתמודדים, הוחלט להגדיל את ההקצאות לקבוצה של שלוש המדינות הראשונות, ולבסוף הוצגו למעלה מארבע מאות מסגרות.

הישגים גבוהים

תערוכת "תל אביב 2013" אמנם לא אורגנה בחסותם של ארגוני FEPA או FIP, אולם היא נערכה לפי הכללים המחמירים ביותר. כל שופטי התערוכה היו מהדרג הגבוה ביותר – מוסמכי FIP – והשופטים שהגיעו מארה"ב ומרוסיה היו בכירים במיוחד, וכך גם מרבית השופטים מישראל. הרמה הכללית של האוספים הייתה גבוהה מאוד, בייחוד בקרב האוספים הישראליים והאמריקנים. על כך יעידו 7 מדליות הזהב הגדול שהוענקו על ידי השופטים, ו-19 מדליות הזהב.

פרס התערוכה לאוסף הלאומי הוענק לשאולה אלכסנדר מישראל, אשר העמידה את האוסף "המוקדמים של ארץ ישראל 1841-1918: נתיבים, תעריפים וחומות". פרס התערוכה לאוספים מיתר העולם (הפרס הבינלאומי הגדול) הוענק לסנטיאגו קרוז מארה"ב, על "ההנפקה הראשונה של סקדטה – בולי דואר האוויר של קולומביה".

תואר האוסף הטוב במדור הנושאי הוענק לד"ר הדי פייבל מישראל, על "תנועת הצלב האדום – בכל מקום עבור כולם". תואר האוסף הטוב במדור תולדות הדואר הוענק לאלפרדו פרוליך מארה"ב, עבור אוספו "קולומביה – הדואר הבינלאומי 1886-1899".

האוסף הטוב במדור מסגרות בודדות היה של האספן הישראלי שלמה שטרן – "הדרך לירושלים", ובמדור ספרות זכה יעקב שבתאי

בין התאריכים 26-30 במאי התקיימה בגני התערוכה בתל אביב תערוכת בולים לאומית, בה התחרו מיטב אספני הבולים בארץ על הצגת האוספים שטיפחו. לצד האספים הישראליים התמודדו אספים מארה"ב, רוסיה, סינגפור וקפריסין. תצוגות האוספים נפרסו מקיר לקיר באולם רחב ידיים, אשר הוכשר בקפידה להצגת 90 אוספים שהתחרו ביניהם, ממגוון נושאים היסטוריים ותמטיים. הודות לעבודתם המאומצת של אנשי התאחדות בולאי ישראל והשירות הבולאי, הופקה התערוכה ברמה גבוהה ובמקצועיות מרבית.

במשך כל שעות התערוכה נרשמה המולה רבה, ותשעה מדריכים צעירים אספו את הקהל, העבירו סיורים מודרכים, ופתחו בפני הציבור הישראלי אשנב לנבכי ההיסטוריה הענפה של תולדות הדואר והבולאות של ארץ ישראל. בכל שעה יצאו מספר סיורים מודרכים, ופעילותו של אגף ההדרכה הייתה מורגשת לאורך כל שעות התערוכה. לצד זאת נרשמה במהלך התערוכה פעילות רבה גם בקרב הדוכנים של סוחרי הבולים, אשר הציעו את מרכולתם ומכרו ממנה ללא הפסק.

כמו כן, לתערוכה הגיעו תלמידים מבתי ספר, אשר חזו במוצגיה והפихו בה אווירה צעירה ושוקקת חיים. בכל אחד מהימים שלאחר יום הפתיחה ביקרו בכל שעה שתי כיתות מבית ספר מתל אביב, ובשעות אחר הצהריים נחשפו לתערוכה ילדים מחוגי בולאות מאילת ומבית-אל.

עקב מגבלות התקציב הוחלט בהתחלה להקצות לתערוכה מאה וחמישים מסגרות תצוגה עבור ישראל, ארה"ב ורוסיה, וחמישים מסגרות לסינגפור ולקפריסין. ברם, לאחר הלחץ שהופעל על ידי

טקס פתיחת התערוכה.
בין המוזמנים היה שר
התקשורת גלעד ארדן
(בשורה הקדמית). יושבים
משמאלו יו"ר חברת הדואר
ששי שילה ומנכ"ל דואר
ישראל חיים אלמוזנינו

ילדי חוג הבולאות בית-אל אוספים בולים במתנה

המנחה יגאל רביד בטקס הפתיחה

הנער עמית גרליץ ואמו מאחורי לוחות התצוגה של האוסף "על חיות בדרתות ומיתולוגיות"

סיור מודרך בין מדורי התערוכה. הסיורים התקיימו במשך כל שעות

כיתת לימוד בסיור בתערוכה, בליווי מנהל השירות הבולאי, ירון רצון

צוות השופטים הבינלאומי ונציגי המדינות בתערוכה

גיליונית מזכרת של בולי צדפות מאי סנט וינסנט, עליה מתנוסס סמליל התערוכה

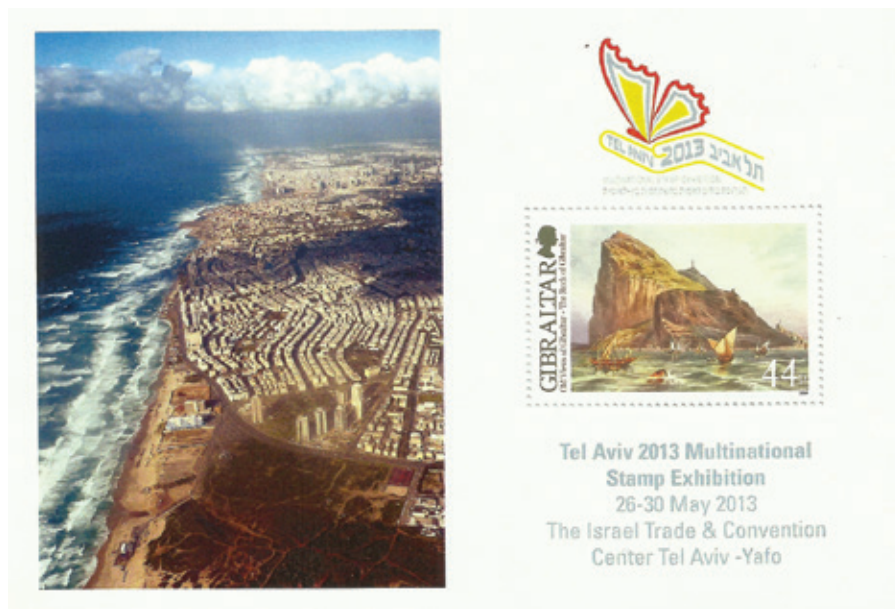
גיליוניות אתרי המורשת של אונסק"ו, עליהן מופיע סמליל התערוכה, הנושאות בחובם את בולי מצדה (מימין), ובולי אתרים זרים (משמאל)

מישראל עבור ספרו "דואר עברי, מדריך הדפסות וסדר". גם הישגיו של הנוער הישראלי הוסיפו לתחושת הגאווה. הנער עמית גרליץ בן ה-11 זכה במדליית מוזהב גדולה עבור האוסף שלו, "על חיות בדתות ומיתולוגיות". מוצגי הספרות היו גם הם מעל המצופה, עם שבעה מוצגים מרוסיה ברמה בולאית וטכנית מעולים. בתערוכה הונהג נוהל חדש של איתור חשש לזיופים במוצגים שבתחרות. על פי הנוהל, אשר הופעל לראשונה בתערוכה ישראלית, במידה והתגלו חשדות לפריטים מזויפים, נשלחו מכתבי אזהרה למציגים, שנדרשו להביא אישורי מומחים לאותם הפריטים, במידה שיציגו אותם בשנית בתערוכות בארץ ובעולם. ואכן, במהלך התחרות נפסל אחד האוספים והוצא מן התחרות, ועוד שני אספנים (מישראל ומחו"ל) התבקשו לדאוג לאישורים לפריטים בודדים.

תערוכה על המפה

סוכנות IGPC הנפיקה ארבעה פריטים בולאיים לרגל התערוכה. בעל הסוכנות של ה-INTERGOVERNAMENTAL PHILATELIC

חרף היקפה הצנוע של תערוכת "תל אביב 2013" במונחים של תערוכות בינלאומיות, זכתה התערוכה לאזכור בולאי גם בבולים זרים.

גיליונית זיכרון אישית שהונפקה בגיברלטר הנושאת בול של צוק גיברלטר. בעל סוכנות ה-IGPC, הנפיק גיליונית זאת ב-2000 עותקים, כאשר בחר לעצב את החלק האישי עם סמליל התערוכה מעל הבול, תיאור התערוכה מתחתיו ומשמאל תצלום אוויר של תל אביב

ממתינים בתור לעמדת "הבול שלי"

התערוכה פעל סגל השירות הבולאי ללא דופי, והעניק שירות אדיב ויעיל. מהשירות הבולאי נמסר כי המכירות שנעשו במהלך התערוכות היו מעל למצופה.

האורחים מחו"ל שיבחו את רמת התערוכה, ארגונה למופת ואת האירוח, וכולם הביעו את רצונם לבוא שוב. רוסיה כבר הזמינה את ישראל להשתתף בתערוכה הלאומית שלה ביוני 2014 (הזמנתם אלינו לא הותנתה בהזמנה חוזרת מצדם) ■

AGENCY NEW YORK, המייצג כשישים ישויות המנפיקות בולים (המייצג בין היתר את השירות הבולאי הישראלי בארה"ב), פתח בתערוכה ארבעה דוכנים והשתמש בסמל התערוכה על גבי ארבעה פריטים בולאיים, ביניהם אתרי מורשת של אונסק"ו ובולים מהאי צאירו (חלק מאיי סנט וינסנט).

תערוכת הבולים לוותה בקטלוג מהודר, מהיפים שבין הקטלוגים שהנפיקה התאחדות בולאי ישראל, אשר כלל את רשימת האוספים ומספר מאמרים מקצועיים בעברית ובאנגלית. לצד אלו הופיעו הנפקותיו האחרונות של השירות הבולאי. לקטלוג צורפה גיליונית זיכרון בלתי מנוקבת, שהונפקה במהדורה מוגבלת הממוספרת לפי המספרים 1-5000, של תחבורה דוארית בארץ ישראל. גיליונית זאת קוטלגה כבר בתוספת החודשית של הקטלוג העולמי הגרמני "מיכל", במחיר התחלתי של 60 אירו.

מאחורי הקלעים

תהליך הפקת התערוכה היה כרוך באתגרים רבים. הבעיה העיקרית שנקרתה למארגנים בדרך היא התקציב המוגבל שהוקצה לתערוכה, אשר מנע את פרסומה בטלוויזיה. עם זאת, מארגני התערוכה נטלו על עצמם למנף את הפרסום באמצעות הרדיו ושלטי החוצות הסמוכים לתערוכה, ובאמצעות קידום יחסי ציבור ופרסום נרחב של ידיעות ומאמרים בעיתונות הכללית, על ידי זהר נוי.

טיבי יניב, מנכ"ל התאחדות בולאי ישראל, מסר כי שיתוף הפעולה בין השירות הבולאי לבין ההתאחדות, היה מעולה. השירות הבולאי נשא במימון הכולל של התערוכה, הנפיק עבורה פריטי דואר מגוונים ונאים, והיה אחראי לאולם, למתקנים, לשמירה ולפרסום. התאחדות בולאי ישראל דאגה לארגון התחרות הבולאית, לארגון דוכני המסחר הבולאי, לאירוח ולפעילות הנוער. לדברי יניב, לאורך

מאחורי הקלעים.
התערוכה בשעת הכנתה

חדשים בספרייה

ס.ב. קטצקנקו, א.א. וינוקורוב, 2012
צנזורה צבאית בברית המועצות 1953-1941
 S.B. Tkachenko, A.A. Vinokurov, 2012
Military Censorship in the USSR 1941-1953

צבי אלוני, 2013
פרקים בתולדות דואר האוויר של ארץ ישראל, אוסף אלפרד גולדשמידט
 מוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות.

עם פרוץ "המלחמה הפטריוטית הגדולה" של ברית המועצות עם חזית הקרב שפתחה גרמניה הנאצית, נכנס לתוקפו ב־13 ביולי 1941 צו 00110, הנוגע להחלת הצנזורה הצבאית. צו זה הרחיב למעשה ונתן תוקף חוקי להגבלות הצנזורה שהיו בשימוש השלטונות הסובייטים עוד לפני פרוץ המלחמה.

הספר מספק מידע לגבי פריטי דואר – מעטפות, גלויות ואף מכתבים ש"עברו טיפול" והוחתמו בידי הצנזור הצבאי בתקופת המלחמה ובשנים שלאחר מכן. זהו מחקר פילטלי מקיף ובעל משמעות, הנתמך על ידי סקירה היסטורית ומסמכים רשמיים המפורסמים בספר לראשונה.

לצד הטקסט הדו־לשוני (רוסית-אנגלית), הספר כולל צילומים איכותיים המלווים בהסבר מפורט וחיוני.

המחברים מקדישים את הספר כהוקרה לציון שבעים שנה לניצחון ברית המועצות על גרמניה הנאצית.

הספר הופיע בפורמט מהודר, כריכה קשה, 151 עמודים.

לפרד גולדשמידט (1895-1976), איש עסקים מצליח ובעליה של החברה הגרמנית "גולדשמידט שוובה", היה אספן בולים נלהב אשר התמקד בעיקר בתחום דואר האוויר בכלל וזה של ארץ ישראל בפרט. הוא כתב מאמרים חשובים בנושא והשתתף בתערוכות בולים רבות.

הספר עוקב אחר התנהלות שרותי הדואר האוויריים באזור החל משנת 1919, עם הקמת שירות דואר האוויר על ידי הכוחות הבריטים, ועד השנים הראשונות של מדינת ישראל וייסודה של "אל על נתיבי תעופה לישראל". שני פרקים מעניינים מוקדשים למכתבים ששרדו בתאונות אוויריות ולעלוני תעמולה שהושלכו ממטוסים.

מלבד הפן הבולאי, יש בספר עניין לשוחרי ההיסטוריה של התעופה בארץ והתפתחות קשרי התעבורה האווירית בארץ ומחוצה לה.

הספר הודפס בפורמט אלבומי מהודר במתכונת דומה לספר "אוסף אלכסנדר – ציוני דרך התולדות הדואר של ארץ ישראל".

הוא מלווה בצילומים צבעוניים של פריטים בולאיים באיכות גבוהה והטקסט מובא בעברית ובאנגלית במקביל. כריכה קשה, 197 עמודים.

אלן או יונג, 2011

הדואר המסיונרי בסינגפור

Alan Au Yong, 2011

Missionary Mail of Singapore

בספר, שנחשף לראשונה לציבור הישראלי בתערוכת הבולים תל אביב 2013, מציג המחבר מחקר על פרטי דואר שנשלחו מתחנות מיסיונרים או אל מיסיונרים נוצריים שפעלו בסינגפור בין השנים 1830-1961. המיסיונרים השתמשו במגוון שירותי הדואר שסיפקו המעצמות הזרות בדרום מזרח אסיה, ובספר מובאים מבחר פרטי דואר נדירים. בספר ניתן למצוא בין השאר את המכתב הקדם בולאי המוקדם ביותר אשר ידוע כיום הנושא את חותמת סינגפור; מכתב ממלטה למנילה שבפיליפינים דרך סינגפור; ביולים מעורבים יוצאי דופן; מעטפות שנשלחו עם שירות אישור מסירה, מכתבים קנוסים וכיו"ב. כל אלו מהווים אוצר בלום למחקר נתיבי הדואר, התעריפים והשירותים השונים.

מעבר למחקר הבולאי, הספר שופך אור על חייהם של המיסיונרים. הספר כולל בחובו שלושה פרקים. הפרק הראשון מתייחס למכתבים מוקדמים שנכתבו על ידי אנשי האגודה המיסיונרית בלונדון, השני מתייחס לגלויות דואר שנכנסו לשימוש עם הצטרפות סינגפור לארגון הדואר העולמי בשנת 1877, והפרק השלישי עוסק בדואר מסיונרי שנשלח מכתות נוצריות שונות בסינגפור, מכתבים מתקופת הכיבוש היפני ודואר משנות החמישים.

מעבר להיבט הבולאי, טוען פרופסור צ'ה ג'ים סנג, יו"ר המוזיאון לבולאות, כי הספר מציג את סיפורו של המארג המוסרי של החברה בסינגפור שהתחזקה על ידי יחידים וחברות, אשר חלקו את הנצרות כאמונה וכבסיס משותף.

הספר הופיע בפורמט מהודר, כריכה קשה, 101 עמודים, כתוב

■ באנגלית

תודה על תרומת בולים לנוער

- לשלמה גוטקיד, מתל-אביב
- לבולי תל-אביב, יעקב צחור
- לגנדי ברמן, מחולון
- למשה גפן, מכפר שמואל
- למרים גיל, מקיבוץ גבע
- למיקי קאופמן, מתל-אביב
- לאדוארד אידל, מתל-אביב
- לציפי ברין-שמרלינג, לזכרו של יוסף שמרליג ז"ל
- לעופר שליק, מגני תקווה
- לכץ אמציה, אגודת הבולאים רחובות
- לגב' יהודית פפו והילדים אליאור, יקיר ואדר, לזכרו של פפו זוהר ז"ל
- ליצחק ברק, מראשון לציון
- למשפח מלמן מתל-אביב
- לקלמן בר-אילן, מחיפה
- ליוכבד בלום לזכרו של נתנאל בלום ז"ל
- לנועה ואבנר עצמון, לזכרו של פרופ' אברהם עצמון ז"ל
- לדורית ארקין, מרמת-גן
- לרחל ברגר, לזכרו של רון ברגר ז"ל
- לנוקי שגב, מתל-אביב
- לאריה נווה, מתל-אביב
- לאיזק וילדנברג, מנצרת עילית
- להרבי פרימט לזכרו, של יצחק (רודולף) פרימט ז"ל
- לרם רן, מבאר-שבע
- לעירא וענת אברמוב, לזכרם של יעקב וירון מאברמוב ז"ל
- לפרח, מירושלים
- לתקווה לוינסקי, מתל-אביב
- לאסתר לוי, מרמת-גן
- לפאול שוורץ, מבאר-שבע
- לאודי קויטנר, מגני תקווה
- ליונתן אפטר, מתל-אביב
- לשכטמן רדי, מרחובות
- למשה קול, מקיבוץ להב
- למשה ביאלי, מתל-אביב
- לשפי שפס, מהוד השרון
- לאיזיק ברק, מראשון לציון
- מועדון בולאי רחובות

תודה על תרומת ספרים לספרייה

- לרם רן, מבאר-שבע
- לעדנה ויוסי מרקו, מעזבונו של מרקו מרטין ז"ל
- לרחל ברגר, לזכרו של רון ברגר ז"ל
- לשארל וילדנברג, מפתח תקווה

אוסף אלכסנדר בלחיצת כפתור

בשנה האחרונה מוביל מוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות מיזם חדש: הנגשת מבחר פריטי דואר מייצגים מאוסף אלכסנדר באמצעות אתר אינטרנט. כיום מציע האתר לעיין באלפי פריטי דואר, המשקפים את חיי היומיום בארץ ישראל מן המאה החמש עשרה ועד לשנות המדינה הראשונות

השימוש באתר מתבצע בשני ממשקים עיקריים – חיפוש פריטים בבסיס הנתונים ועיון בפריטים על פי תקופות היסטוריות. מנגנון החיפוש באתר מאפשר להזין מספר נתונים כדי למקד את תוצאות החיפוש, כמו רשימת מקומות מהם נשלח הפריט, רשימת תקופות וסוגי פריטים. הפריטים שיופיעו בתוצאות החיפוש מלווים בתיאור תמציתי ואזכור ההקשר ההיסטורי, לצד נתונים מקצועיים (פריטים על הביול והחותמות ועוד). כמו כן, ניתן לעיין בחומר על פי רשימה של 14 נושאים היסטוריים, החל מחומר פרה-פילטלי וכלה בדואר מהשנים הראשונות למדינה. לכל אחד מהנושאים מובאת סקירת הפרספקטיבה ההיסטורית וחלוקה לתתי-נושאים.

מלבד זאת מספק האתר מילון מונחים נרחב, פירוט המוציאים לאור של הגלויות, ועיון בקטלוג הקבע של התערוכה בכללותו. האתר מצטיין בממשק ידידותי ונוח למשתמש, הפריטים מוצגים ברזולוציה גבוהה ולרוב בשני הצדדים, והנחת הסמן על מונח מקצועי מעלה חלונית עם הסבר קצר. עם זאת, נכון להיום האתר פועל במתכונתו בשפה האנגלית בלבד, וכך נמנע מרבים מתלמידי ישראל להיחשף למיזם ולהסתייע בו במסגרת לימודיהם ■

השימוש באתר מתבצע בשני ממשקים עיקריים – חיפוש פריטים בבסיס הנתונים ועיון בפריטים על פי תקופות היסטוריות. מנגנון החיפוש באתר מאפשר להזין מספר נתונים כדי למקד את תוצאות החיפוש, כמו רשימת מקומות מהם נשלח הפריט, רשימת תקופות וסוגי פריטים. הפריטים שיופיעו בתוצאות החיפוש מלווים בתיאור תמציתי ואזכור ההקשר ההיסטורי, לצד נתונים מקצועיים (פריטים על הביול והחותמות ועוד). כמו כן, ניתן לעיין בחומר על פי רשימה של 14 נושאים היסטוריים, החל מחומר פרה-פילטלי וכלה בדואר מהשנים הראשונות למדינה. לכל אחד מהנושאים מובאת סקירת הפרספקטיבה ההיסטורית וחלוקה לתתי-נושאים.

העלאת הפריטים לאתר נועדה להפגיש את הגולש באופן בלתי אמצעי עם דברי הדואר ששימשו בתקופות שונות בארץ, המעידים בין השאר על מרקם האוכלוסייה, חיי הכלכלה, יחסי גומלין ושיטת העברת המכתבים. העדר האפשרות להציג רבים מהפריטים במרחב המוזיאלי, וההבנה שראוי שהפריטים יהיו זמינים לכל, הובילו ליצירת הפרויקט.

באתר האינטרנט (שכתובתו www.alexandercollection.org) נסרקו עד כה כאלף פריטים בולאיים וכאלפי גלויות מארץ ישראל.

עיון על פי נושאים היסטוריים: לחיצה על אחד הנושאים בסרגל האנכי פותחת תקופה, מידע היסטורי, חלוקה לתתי נושאים ומבחר פריטים בולאיים

שוק הבולים הישראלי – לאן מועדות פניו?

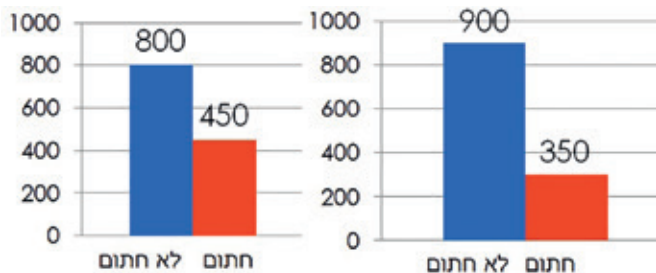
בכנס יום הבולאות סקר יורם גלעדי את מגמותיו של שוק הבולים הישראלי מתוך נקודת המבט של סוחר • גלעדי אפיין את המגמות הקיימות בשוק זה, כדי לפענח כמה מן השאלות הרובצות מעל עתידו

ניתן להצביע על מספר תופעות באשר לבולים משנות המדינה הראשונות. ראשית, בשנים האחרונות ניכרת עלייה חדה במחירה של סדרת בולי "דמי דואר 1948" עם שובל ושל סדרת מועדים תש"ט עם פס ביניים. בולים מסדרת "דמי דואר" עם שובל הולכים ומתמעטים כיום מן השוק, והשגתם כרוכה בחיפושים מאומצים. עם הופעת בולים אלו נטו רבים שלא לייחס חשיבות לשובל התחתון הריק, ואך מעטים רכשו בולים אלו עם שבלים להשקעה.

באותן השנים העדיפו האספנים לרכוש שורות של בולים או גליונות שלמים לצרכי השקעה, ורבים מימשו את ערכם לאחר מספר שנים. עם התפשטות אופנת איסוף הבולים עם השבלים במחצית שנות החמישים עלה קרנם של בולי דמי דואר עם שבלים בקרב האספנים. בשנים האחרונות האמיר ערכם של בולי "דמי דואר" עם שובל בכשלושים אחוזים (מחיר הסדרה במצב טוב נע בין 2000-2500 דולר). עלייה חדה במחיר חלה גם בבולי מועדים תש"ט עם פס ביניים (עם או בלי שובל). מבולים אלו נותרו פריטים מעטים, וכמעט שלא ניתן להשיגם במצב טוב. בולים אלו נמכרו בגליונות של 300 בולים, והיה קושי רב לאחסן את הגליון בשלמותו, ולכן חצו אותו כבר באשנבים.

השפעת סוג הדבק האחורי

הבולים האחרים מהשנים 1948/9 ממשיכים לשמור על ערכם בשנים האחרונות, מפני שאינם מצויים בכמות רבה בשוק. בול המנורה ובול הנגב, אשר נרכשו בידי רבים בשנות השבעים לצרכי השקעה בולאית, הינם זמינים יותר מבולי 1948/9, ומחירים בשנים האחרונות נשמרו. בין שני הבולים הללו שורר פער באשר למחירם במצב תמים לבין מחירם במצב חתום. מחירו של בול הנגב במצב לא חתום (עם שובל מלא) עומד כיום על כ-800 ש"ח, בעוד מחירו של בול חתום כזה עומד על כ-450 ש"ח. במקרה של בול המנורה, ניכר כי הפער בין המחיר של בול תמים לבין בול חתום גבוה יותר: מחירו של בול תמים עומד על 900 ש"ח, בעוד מחירו של בול חתום עומד על כ-350 ש"ח.

פערים בעקבות מרקם הדבק. מימין: מחירו של בול המנורה במצב תמים (כחול) ובמצב חתום (כתום). משמאל: מחירו של בול הנגב בשני המצבים

תנהגותו של שוק הבולים הישראלי מעוררת תהיות רבות באשר לעתידו: האם הביקוש הרב לבולי ישראל מן השנים הראשונות ימשיך בעתיד, ואולי אף יגרור ביקוש לבולים משנים מאוחרות יותר? האם הבולים התמטיים של ישראל הינם מבוקשים יותר מאשר יתר הבולים מאותן השנים? ובמידה והשירות הבולאי היה בוחר לפרסם את הכמויות שהונפקו מכל בול, האם השוק הבולאי היה מתעורר?

על שאלות אלו ועוד רבות ביקש יורם גלעדי, סוחר בולים ועורך מחירון בולי ישראל ('מחירון הבורסה'), לענות בהרצאה שמסר בכנס יום הבולאות. גלעדי הציג את מגמותיו של השוק, והניח את האצבע על מספר תובנות מעוררות מחשבה באשר לעתידו.

בולי 1948/54: זכות ראשונים

לדברי גלעדי, בולי ישראל שהופיעו בשנים הראשונות למדינה (1948/54), עדיין הינם המבוקשים והיקרים בבולי ישראל. ניתן לסווג בולים אלו לשתי קבוצות: בולים שהונפקו בכמויות רחבות, אשר רבים מהם מצויים בשוק ומחירים אינו גבוה, ובולים בעלי ערך קטלוגי רב. הקבוצה השנייה כוללת בעיקר בולים מן השנים 1948/52, והמחיר הגבוה נובע מן הפער הקיים בין הביקוש הרב לעומת ההיצע הדל: הבולים המעטים מן השנים הללו המסתובבים בשוק אינם עומדים בקנה אחד עם ביקושם של האספנים הוותיקים, המעוניינים להשלים את האוסף שלהם. יתר על כן, רבים מבולי ישראל מהשנים הראשונות נושאים כתמי חלודה ולכן הביקוש לבולים במצב טוב הולך וגובר, ובמקביל ההיצע מצטמצם.

עליה חדה במחיר בשנים האחרונות. מימין: בול מסדרת "דמי דואר 1948" עם שובל תחתון. בניגוד לשובל המופיע בבולי דואר עברי, הנושא בחובו כיתוב אינפורמטיבי, שובל זה נותר ריק ומעטים נטו לאסוף בולים אלו עם שבלים. משמאל: מועדים תש"ט עם פס ביניים

בול דיזינגוף שהונפק בשלהי 1985. מחירו כיום גבוה מיתר הבולים משנה זאת

קיימת. אגב, לבסוף הסתבר למשקיעים כי הם שגו בהערכתם, מכיוון שהתבססו על הכמות המדווחת על ידי השירות הבולאי, בהנחה כי רק כשליש ממנה כוללת שבילים (כיוון שגיליונות הבולים כוללים 15 בולים, ו-5 מהם כוללים שבילים). אולם למעשה הכמות המדווחת בקטלוג השירות הבולאי כוללת בעיקר בולים הכוללים שבילים.

הבולים שהודפסו בין השנים 1954/86 אינם מתאימים כיום לביל מכתבים מאז המעבר לשיטת השקל החדש, והם משמשים בעיקר לחבילות הכוללות תערובות של בולים או כמזכרות לתיירים. לעומת זאת, בולים הכוללים נושאים 'אופנתיים', נמכרים במחירים גבוהים יותר מיתר הבולים משנים אלו.

בולי ישראל העכשוויים: "רצפת מחיר"

בולי ישראל שהונפקו עם המעבר לשיטת השקל החדש (החל משנת 1986 ואילך) שומרים על "רצפת מחיר" – כלומר מחיר מינימלי הזהה למחיר של הערך הנקוב בהם – כיוון שהם עדיין שמישים לביל.

בניגוד לבולים מהשנים הקודמות, הבולים משנים אלו כבר אינם נרכשים בכמויות גדולות. הבולים שהונפקו החל משנת 2000 הינם מבוקשים יותר, מפני שאינם הונפקו בכמות רחבת היקף כמו הבולים מהשנים שלפני כן.

בין הבולים משנים אלו ישנם מספר גיליונות שערךם עלה באופן משמעותי, מפני שהונפקו בתצורה חדשה שלא הייתה קיימת קודם לכן: כך למשל גיליון בולי סיום מלחמת העולם השנייה משנת 1995, הנושא ערך נקוב של 10 ש"ח (עשרה בולי בני שקל), נסחר כיום במחיר של כ-250 ש"ח. זהו הגיליון הראשון שהונפק בישראל בעשרה בולים, ולכן ערכו האמיר. כמו כן, גיליונות בולי ברכות שהופיעו בשנת 2003 היו הגיליונות הראשונים בהם הופיע בצד השמאלי שול רחב שניתן לשלב בו תמונה, ומחירו של גיליון כזה עומד על כ-100 ש"ח (ערכו הנקוב הינו 26 ש"ח) ■

הגיליון הראשון שהונפק בעשרה בולים. מחירו האמיר כיום בכ-2500 מאשר ערכו הנקוב

הפער הגבוה הקיים באשר למחירו של בול המנורה התמים לעומת החתום נובע ממרמם הדבק המרוח על גבו. הדבק של בול המנורה נוטה להחליד ומרממו שברירי ובלתי אחיד. לעומתו, על בול הנגב מרוח דבק באיכות גבוהה יותר ולכן הבול אינו נוטה להחליד, ולפיכך הפער בין שני המצבים שלו נמוך יותר.

בולי 1954/86: הקערה נהפכת על פיה

בניגוד לבולים מהשנים הראשונות, מחירים של בולי ישראל מן השנים 1954/86 נמוך בצורה ניכרת. בשנת 1957 פקד את שוק הבולים הישראלי משבר חריף ומחירי הבולים צנחו, כאשר גילו ההמונים את הרווחים שגרפו אלו שמיהרו לרכוש בולים בשנים הראשונות למדינה. בעקבות זאת החלה רכישה המונית של בולים לצרכי השקעה וההיצע גדל על הביקוש, והקערה נהפכה על פיה. הדיו של המשבר ניכר עד ימינו אנו, והבולים משנים אלו ממשיכים להיסחר על פי רוב במחירים אפסיים. מנגד, אלו המחליטים להוציא את אלבום הבולים מן הבודיעם כדי לממש את ערכו, נוכחים שהוא זניח למדי.

בולי שנות החמישים המאוחרות. הבולים נרכשו על ידי ההמונים בכמויות רבות, ומחירים כיום זניח

ברם, בעוד מרבית הבולים משנים אלו נסחרים במחירים זניחים, ישנם מספר בולים שערךם גבוה מעט. במספר בולים שהונפקו בישראל, בחרו משקיעים בודדים לרכוש את כל המלאי המצוי בשוק. בכוונתם הייתה לכפות על הציבור מחיר שוק גבוה יותר, על מנת לממש רווח ספקולטיבי. מבין הדוגמאות הבולטות ניתן למנות את בולי מוזיאון ישראל (1966), בול האר"י הקדוש (1972) ובול דיזינגוף (1985). רכישת בולי דיזינגוף על ידי ספקולנט גרמו למחירו להאמיר בכ-7000%, מחצי שקל (ערכו הנקוב היה 500 שקל ישן, בסמוך להחלפה לשקל החדש) לכ-35 ש"ח.

השיקול לבחירת בולים אלו בידי הספקולנטים נעוץ בכך שהכמות בה הונפקו, כפי שפרסם השירות הבולאי, הייתה נמוכה מיתר הבולים מאותן השנים. כיום תופעת הספקולנטים כבר איננה

הנפקות בעולם לציון אירועים ומועדים

מאת: אביב רויכמן

20 שנים להכרזה על חוקת מקאו (סין)

מקאו ציינה בשני בולים חדשים בחודש מרץ האחרון עשרים שנים לכינון חוקת מקאו על ידי הקונגרס הלאומי של סין. החוקה דנה בדבר המערכת החברתית כלכלית של חצי האי של מקאו. מקאו, שעברה משלטון משותף של פורטוגל וסין לשלטונה הבלעדי של סין שש שנים מאוחר יותר (1999), נהנית מסוג של אוטונומיה בהיותה אזור מנהלי מיוחד (בדומה להונג קונג). החוקה הינה בתוקף לפחות עד שנת 2049. אגב, תוחלת החיים במקאו היא הגבוהה ביותר בעולם.

50 שנים לשירותי הדואר באבו דאבי

איחוד האמירויות הערביות הנפיק במאי סדרת בולים לציון 50 שנים לשירותי הדואר באבו דאבי. סניפי הדואר הראשונים נפתחו ב־1963 באבו דאבי ובאי דאס הסמוך תחת הפיקוח של שירותי הדואר הבריטי בבחריין. לכן נעשה אז שימוש בבולי מלכת בריטניה אליזבת השנייה. רק שנה מאוחר יותר, ב־1964, הנפיקה מנהלת הדואר בולי נוף לראשונה תחת השם "איחוד האמירויות הערביות" (UAE באנגלית).

200 שנים לרומן "גאווה ודעה קדומה" של ג'יין אוסטן (1813)

בריטניה הנפיקה השנה סדרת בולים לציון מאתיים שנים לפרסום ספרה המפורסם של הסופרת האנגליה ג'יין אוסטן (1817-1775) "גאווה ודעה קדומה". הרומן פורסם ב־1813 ועלילתו נסובה סביב מוסד הנישואין במאה ה־18. במובנים רבים נושא הרומן הוא אוניברסלי ומתאים גם לימינו. הסדרה בת שישה בולים וכוללת איורים משה רומנים מפורסמים של אוסטן (לרבות גאווה ודעה קדומה, אמה, מנספילד פארק ואחרים).

500 שנים לצירוף הקנטונים לקונפדרציה השווייצרית (1513)

שווייץ הנפיקה במרץ בול לציון חמש מאות שנים (1513-2013) לצירוף שני הקנטונים של אפנזל לקונפדרציה השווייצרית – אפנזל אוסרהודן (AR) ואפנזל אינרהודן (AI). 13 קנטונים יצרו את שווייצריה ההיסטורית וזו נשארה קונפדרציה של מדינות עצמאיות עד 1798 עת נכבשה על ידי הצרפתים אשר איחדו אותה למדינה אחת בעלת שלטון מרכזי.

בגיליון 29 נפלה במדור זה טעות – "שור הזהב של סיציליה" אינו אלא "חותם הזהב של סיציליה". מקור השם BULA הוא לטיני ומסמל חותם (BULLA) ולא שור (BULL). תודה לאשר יוגג שהסב את תשומת ליבנו לכך.

100 שנים לקולנוע ההודי

הודו הנפיקה במאי 50 בולים לציון מאה שנים לקולנוע ההודי, שהחל את דרכו ב־1913. הבולים כוללים את תמונותיהם של כוכבי קולנוע הודיים וכן אנשי מקצוע מתחום הקולנוע. הבולים הונפקו בשישה גיליונות מעוטרים (בני 8 או 9 בולים כל אחד).

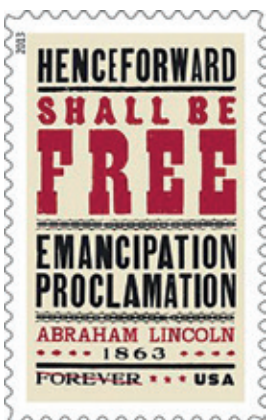

הרכבת התחתית של לונדון חוגגת 150 שנים (1863)

בריטניה הנפיקה בחודש ינואר סדרה בת שישה בולים לציון 150 שנים לפתיחת הקו הראשון של הרכבת התחתית של לונדון (Underground). הבולים כוללים ציוני דרך שונים בהתפתחותה של הרכבת התחתית במשך השנים, כאשר הבול האחרון בסדרה מציין את פתיחת הקו האחרון לתחנת קנרי וורף המודרנית ב־1999.

150 שנים להכרזת האמנציפציה של אברהם לינקולן (1863)

ארה"ב הנפיקה השנה בול לציון 150 שנים להכרזת האמנציפציה של אברהם לינקולן. זו פורסמה עם חתימתה על ידי לינקולן ב־1.1.1863, בעיצומה של מחמת האזרחים העקובה מדם, והכריזה על סיום העבדות במדינות הדרום של ארצות הברית. בול זה הינו הראשון מתוך סדרה בת שלושה בולים שתונפק במהלך השנה בארה"ב בנושא זכויות אזרח. נושאו של בול זה הוא כמובן

■ "חירות"

הטור דה פראנס חוגג 100 מרוצים

לוקסמבורג הנפיקה בחודש מאי בול לציון המרוץ ה־100 של הטור דה פראנס. מרוץ האופניים המפורסם בעולם אורך כ־3,500 ק"מ ונערך מדי שנה לאורכה ולרוחבה של צרפת במשך שלושה שבועות במהלך הקיץ עד לקו הסיום בפאריס. מרוץ האופניים הראשון יצא לדרכו ב־1903 והוא נמשך ברציפות מאז למעט הפסקות בשנים 1915-1918 ו־1940-1946 עקב מלחמות העולם, כך שבשנת 2013 נערך המרוץ ה־100.

מחנה ST JUST EN CHAUSSEE בראי מכתב שנשלח ממנו

מאת: אלכסנדר זולבסקי

מ

במאי 1940 הועברו העצורים לדרום צרפת, ובמחנה זה מיקמו בו טייסים גרמנים שצנחו בצרפת.

כחלק ממחקר המעטפה שביצעתי, נברתי ברחבי הרשת למציאת מכתבים נוספים מהמחנה. בחיפושי נתקלתי במכתב שנשלח ב־14.9.1939 מקופנהגן למחנה זה, לאדם בעל השם הגרמני Tröhlich.

מכתב זה נשלח מיד לאחר התקפת הגרמנים על פולין ב־1.9.1939

כתבים שנותרו ממחנות השואה שופכים אור על חיי היומיום במחנות, וניתוח ההיסטוריה הדוארית שלהם ותהליך העברתם ליעד עשוי להניב מידע היסטורי רב משמעות.

ברשותי מכתב רשום שנשלח ממחנה St. Just En Chaussee שבאזור אוז (Oise) בצפון צרפת להסתדרות עולי גרמניה ששכנה בשער פלמר (חיפה) ב־13.4.1940. עבור תשלום המשלוח הודבק בול בערך חמישה פרנק, ועליו איור של העיר קרקסון. הבול הוחתם בחותמת: ST JUST EN CHAUSSEE / OISE / 13.4.40 (שעת המשלוח 19:00).

על המעטפה הוטבעה חותמת המחנה: PONT DE DESTINATION. בגב המעטפה *DES ETRANGERS* / LE VAGUEMESTRE מופיעה חותמת זאת בשנית, לצד חותמת אובלית המורה שהמעטפה הגיעה לחיפה: REGISTERED / 26 AP 40 / HAIFA. המכתב שהה כשבועיים בדרכים, ופני המעטפה הוחתמו בחותמת סגולה מחומשת, אשר מורה כי המכתב עבר בצנזורה הבריטית בחיפה (PALESTINE / PASSED BY / CENSOR / H. 2).

כבר בחודש ספטמבר 1939 עצרה המשטרה הצרפתית כ־15,000 אזרחים גרמנים ואוסטרים, ביניהם יהודים רבים, שנחשבו כאזרחי מדינה עוינת. הללו מוקמו במספר מחנות בצרפת, ובין השאר במחנה St. Just En Chaussee.

כפי שניתן להבין, שולח המכתב היה יהודי שעזב את גרמניה או אוסטריה לצרפת לאחר עליית היטלר לשלטון. מחנה St. Just En Chaussee פעל החל מספטמבר 1939, ושוכנו בו אזרחים עוינים.

ניתן לרכוש במשרדי ההתאחדות בולאי ישראל

**תשלום במזומן, בהמחאות אישיות,
בהמחאות דואר או ב-PAYPAL (מחול'ל).
לא מקבלים תשלום בכרטיסי אשראי.
נא להוסיף דמי משלוח.**

1. קטלוג בולי ישראל 1948-2012 – 45 ₪
(40 ₪ לחברי הב"י).
2. הגדה בולאית לפסח – מהדורה ב' – 40 ₪
(35 ₪ לחברי הב"י).
3. ספרות באנגלית של תולדות הדואר בתקופת המעבר בישראל, 1948:
 - א. כרך II – חלק 1 – Jerusalem and Safad – 200 ₪.
(180 ₪ לחברי הב"י).
 - ב. כרך II – חלק 2 – Nahariya, Rishon Le – 220 ₪.
(200 ₪ לחברי הב"י).
 - ג. כרך III – Israel Foreign Postal Links – 100 ₪.
(80 ₪ לחברי הב"י).
4. חוברת "תולדות הדואר של ארץ ישראל" באנגלית:
 - א. HPLH 117-118 – 90 ₪.
(20 ₪ לחברי הב"י).
 - ב. HPLH 119-120 – 90 ₪.
(20 ₪ לחברי הב"י).
 - ג. HPLH 121-122 – 90 ₪.
(20 ₪ לחברי הב"י).
5. דפי מזכרת המופקים על ידינו לרגל תערוכות בולים וכנסים שנתיים, כל עוד המלאי מאפשר – 60 ₪
(55 ₪ לחברי הב"י).
6. חוברות קודמות של "שביל" – 5 ₪ לחוברת, כאשר חוברת מס' 1 – 50 ₪.
7. עודפי ספרות מהספרייה – קטלוגים "מיכל" מהדורה או שנים אחרות, בולאות ארץ ישראל במצב טוב, קטלוגים של מכירות פומביות של אוספים מפורסמים, קטלוגים של תערוכות קודמות בארץ, חוברות מחול'ל וכד', הכל במחירים נוחים.

תאילנד 2013 – תערוכת בולים עולמית בבנגקוק

מאת: יגאל נתנאל

בפרס אלוף האלופים זכו מרטה ואנה ברס רואנו על האוסף שהציגו, של הסדרה הראשונה של ספרד.

הישגים ישראליים

- נציג ישראל בתערוכה היה ד"ר אדי לייבו, והשופט היה עו"ד אלי ובר. שבעה אוספים הוצגו בתערוכה של הישראלים. להלן שמות המציגים בלווי שם האוסף והמדליה שהוענקה להם:
- ד"ר יהושע מגר – "עבודה אדמה מראשית החקלאות ועד ימינו". האוסף הוצג במסגרת אלוף האלופים.
- ד"ר הדי פייבל – "רומניה – רפורמה מוניטרית ב-1952". האוסף זכה במדליית כסף גדול.
- איתמר קרפובסקי – "הדואר הטורקי בפלשתינה 1850-1918" – מוזהב גדול.
- יולי קלר – "מהפכה בבולי רוסיה בתקופת ההיפר-אינפלציה" – מוזהב.
- פרידריך גרוס – "מוזיקאים רומנטיים והמוזיקה שלהם" – מוזהב גדול.
- יצחק ברק – "התפתחות התעופה והעברת דואר באוויר עד 1914".
- ד"ר אדי לייבו – "האדלר האוסטרי במחוזות רומניה – מסגרת אחת", 83 נקודות ■

בשלהי חודש יולי התקיימה תערוכת בולים עולמית בבנגקוק בירת תאילנד. הייתה זו תערוכה נוספת שהתקיימה במזרח אסיה, בה מרבים לקיים תערוכות בולאיות עולמיות בניגוד לנעשה באירופה.

התערוכה אורגנה על ידי הדואר התאילנדי והתאחדות הבולאים התאילנדית, ובחסותה של הנסיכה התאילנדית.

התערוכה התקיימה בקומה החמישית של קניון גדול ומרכזי במרכז בנגקוק, באולם רחב ידיים אשר חולק לשני אולמות גדולים. האולם המרכזי היה אולם הכניסה, ובו התקיימו האירועים השונים, כולל טקס הפתיחה שהיה מרשים וצבעוני. בצידו של האולם הוקם אגף כבוד, בו הוצגו פריטים מיוחדים מבית המכירות של דוד פלדמן ופריטים בודדים של חברי מועדון הגרנד פרי. באולם זה נפרסו מספר ביתנים בהם הוצגו עבודות יד המייצגות את תאילנד.

באולם השני, אשר כלל בין היתר ביתנים של סוחרים ושירותים בולאיים מרחבי העולם, הוצגו האוספים.

טקס הפלמורז' התקיים בבנינו המרהיב של הדואר התאילנדי באולם הכניסה. טקס חלוקת המדליות לווה על ידי רקדניות תאילנדיות.

בפרס הלאומי זכה ננטווט איורצוקייטי על אוספו "סיאם – המלך רמה השמיני ומלחמת העולם השנייה". בפרס הבינלאומי זכה טן אה אי, על אוסף הבולים הראשונים של Straits Settlements.

בין מקבלי המדליות היה ד"ר יהושע מגר (שני מימין)

"תיבת דואר" ישראלית באזור הישראלי של התערוכה

ברזיליאנה 2013 – הישגי הישראלים בתערוכה העולמית

מאת: איציק ברק

ישראל יוצגה על ידי שישה מציגים, אשר זכו להישגים נאים למדי:

- הדי פייבל – "חיטוי מכתבים באירופה 1450-1900" – זהב – 93 נקודות.
 - לס גלסמן – "מוזמביק וחברת מוזמביק" – זהב – 91 נקודות
 - יוסף חרש – "מינרלים, מקום, ניצולים ושימושים" – מוזהב גדול – 88 נקודות.
 - יהושע אלישיב – "דואר האוויר של לטביה 1921-1940" – מוזהב גדול – 86 נקודות.
 - לס גלסמן – "תולדות הדואר הקדם בולאי של ירושלים" – מסגרת בודדת – 84 נקודות.
 - ולדימיר ברדיצ'בסקי – "דואר הצי הרוסי 1918-1940" – מוזהב – 83 נקודות.
 - דואק פאולו – "אירטון סנה – נהג מירוצי פורמולה 1" – מסגרת בודדת – 66 נקודות.
- משה בורשטיין היה הנציג הישראלי. מוטי קרמנר היה שופט ואיציק ברק היה שופט מתלמד לתמאטיקה (בנוסף לנוער). יגאל נתנאל הוזמן להציג פריט באגף הכבוד.
- ארגון התערוכה לא היה מצטיין במיוחד, למרות ריבוי העובדים והמתנדבים. מספר המבקרים היה מועט, ונקודת האור היחידה הייתה ריבוי כיתות בתי ספר שביקרו בתערוכה, קיבלו הרצאות, מופעי בידור והפעלות, וכל ילד גם קיבל בסיום הביקור שקית שי ■

תערוכת הבולים הבינלאומית בחסות FIP התקיימה בחודש נובמבר בריו דה ז'נירו, ברזיל. התערוכה נערכה בשלושה ביתנים ענקיים בנמל ריו, שיצאו מכלל שימוש מידי הנמל, אשר שופצו והפכו לאתר המשמש לתערוכות וירידים. בתערוכה השתתפו למעלה מ-700 מציגים מ-73 מדינות. רמת התצוגות הייתה גבוהה למדי, כאשר כ-100 מציגים זכו במדליות זהב, וכ-50 נוספים זכו במדליות זהב גדולות.

סמליל התערוכה

אולם התערוכה

שופטי התערוכה. בשורה העליונה, שני מימין, עומד איציק ברק. ברק היה שופט מתלמד שהוסמך בתערוכה כשופט FIP לא רק לנוער אלא גם לתימאטיקה

מלבורן 2013 – תערוכת הבולים העולמית באוסטרליה

רשמים ותובנות מאת ד"ר לס גלסמן, נציג ישראל בתערוכה

התערוכה נערכה במקור כיוזמה שנועדה לקדם את קשרי הידידות ושיתוף הפעולה בין אספני כל העולם וגם בין סוחרים הבולים ברחבי העולם. בתערוכה פעלו 91 דוכני סוחרים, אשר כללו סוחרים בינלאומיים, סוחרים מקומיים וסוכנויות דואר של ארצות אחרות, לרבות סוכנות הדואר של ישראל. על פי ההערכה, נכחו בתערוכה יותר מ-20,000 מבקרים. לוח הזמנים היומי כלל סמינרים במגוון נושאים, ביניהם ניתוח בולאי מתחת למיקרוסקופ, זיופים וזייפנות. מוטי קרמנר ואנוכי השתתפנו בשיבות הוועדות המקצועיות של FIP לבולאות מסורתית, בולאות תולדות הדואר ובולאות נושאים.

טקס חלוקת המדליות היה מפואר. חבר המושבעים העניק 49 מדליות זהב גדולות ו-121 מדליות זהב. הפרס הלאומי הגדול הוענק לארתור ווהו מבריטניה, על אוספו "מערב אוסטרליה".

האספנים המתינו שעות ארוכות. מעטפת היום הראשון להנפקת בולי הקרב על באר שבע

כבוד גדול נפל בחלקי להישלח כנציג הישראלי לתערוכת הבולים העולמית באוסטרליה, בחסות איגוד הבולאות העולמי (FIP). התערוכה נערכה במרכז המורשת העולמי, ב"בניין התערוכה המלכותי" במלבורן, בין התאריכים 10-15 במאי.

הייתה זו התערוכה הבולאית הבינלאומית הגדולה ביותר שהתקיימה בחצי הכדור הדרומי בשלושים השנים האחרונות. התערוכה כללה 684 מוצגים שנפרסו ב-3,400 מסגרות תצוגה, שנעשו בהתאם לכללים של ארגון FIP של מוצגים תחרותיים. הייתה זאת חגיגה בולאית, אשר כללה אבני חן מאוסטרליה מהאוסף המלכותי ואוספי הארכיונים של בית משפט השלום באוסטרליה.

תערוכת אוסטרליה 2013 הנציחה את מאה השנים להופעת הבול הנושא את סמל הקנגורו בתוך מפת אוסטרליה. זהו הבול האמיתי הראשון שייצג למעשה את אוסטרליה.*

קנגורו בתוך מפת אוסטרליה, מסממניה הגרפיים של אוסטרליה, על בול משנת 1913.

ביום פתיחת התערוכה הושקו שני בולים בהנפקה משותפת בין אוסטרליה וישראל, המנציחים את הקרב על באר שבע שהתקיים בשנת 1917. התברר כי בולים אלו היו מבוקשים מאוד בקרב הקהל בתערוכה, ורבים המתינו במשך שעות ארוכות בתור כדי לרכוש אותם ואת מעטפת היום הראשון. בטקס הפתיחה נכחו מנכ"ל דואר ישראל חיים אלמוזנינו, ומנהל השירות הבולאי ירון רצון. מוטי קרמנר, מזכיר התאחדות בולאי ישראל, השתתף גם הוא בתערוכה.

בתערוכה השתתפו קומיסרים מלמעלה מ-55 מדינות. למרבה הצער לא מונו שופטים מישראל. כל שמונה הישראלים שנרשמו לתערוכה קיבלו בסך הכל 51 מסגרות תצוגה (יותר מ-50 ק"ג במשקל). בתערוכה זאת אושרה ההשתתפות לכל אספן מישראל שביקש להציג את אוספו, בעוד לרוב המדינות לא אושרה השתתפות לכל מציג.

על פי ההנחיות שתנאי הביטוח מחייבים, נאלצנו להסתובב עם מזוודות האוספים כמטען יד. התמזל ומזלי והבת שלי, ששירתה כקצינה בצה"ל, השתחררה לאחר שלוש שנים משירותה הצבאי והיה באפשרותה להתלוות אליי.

* הערת העורך: אוסטרליה נוסדה ב-1 בינואר 1901 מאיחוד שש מושבות בריטיות (דרום ווילס החדשה, קווינסלנד, דרום אוסטרליה, טסמניה, וויקטוריה ואוסטרליה המערבית). השימוש בבולי המושבות המשיך עד לשנת 1913, וב-2 בינואר 1913 הופיע הבול האוסטרלי הראשון, בול הקנגורו בערך נקוב של סנט אחד. יתר 14 העריכים בסדרת אוסטרליה הראשונה הונפקו בהדרגה עד חודש אפריל 1913.

הקומיסרים בתערוכה, תמונה קבוצתית

הזיכרונות עדיין מהדהדים

כשם שהבולים חוצים גבולות ומסתובבים ברחבי העולם, כך מערך הנציגים והשופטים מרחבי העולם התאחדו כמשפחה אחת, המושתתת על עניין משותף – אהבה לבולאות וקבלת הסגנונות השונים של מגוון התרבויות, הלאומים, הגזעים והדתות. למרבית ההפתעה של מוטי ושלי, הרבינו לשוחח דווקא עם הנציגים מאיראן, מצריים, טורקיה וסלובניה. במהלך התערוכה החלפנו מיילים ורקמנו קשרי ידידות. כמו כן הקהילה היהודית של מלבורן אימצה אותי בחום.

במהלך התערוכה הלינו נציגים רבים על כך שהאירוח לא כלל ארוחות בוקר והוצאות מסודרות. היה זה בניגוד מוחלט לאלופות העולם שהתקיימה בתל אביב בשנת 2008. חימם את הלב לשמוע את הזיכרונות הטובים של הנציגים שלקחו חלק בתערוכות 2008 בתל אביב ואת השמחה שהביעו לשוב לישראל בשנת 2018.

אבקש להודות לבולאים הישראליים שנתנו לי ולביתי את ההזדמנות לייצג את ישראל בתערוכה, ולהודות כמובן לכל אחד מהנציגים הישראליים, שהסכימו להפקיד בידי את האוספים היקרים שלהם, וכמובן לברך אותם על ההישגים המרשימים שקצרו בתערוכה ■

ד"ר לס גלסמן עם בולאים מהמדינות השכנות
על רקע סוכנות הדואר של ישראל

הפרס הבינלאומי הגדול הוענק לאמיל בורמן מדרום אפריקה, על אוסף "בולי כף התקווה הטובה בעיצוב המלבני", אשר קיבל את הפרס המיוחד של פסל כנר על הגג שנתרם על התאחדות בולאי ישראל. פרס הכבוד הגדול הוענק לקואיצ'י סאטו מיפן, על אוסף טסמניה.

ד"ר יהושע מגר זכה להישג משמעותי, להתחרות באגף האלופים, ולצדו עוד 11 אוספים, עם האוסף שלו "עיבוד האדמה מראשית החקלאות ועד ימינו", אשר היה האוסף הנושאי היחיד בתערוכה.

הישיגי המציגים הישראליים

המציגים הישראליים גרפו הישגים נאים בתערוכה:

- ד"ר הדי פייבל – "תנועת הצלב האדום בכל מקום עבור כולם" – זהב – 92 נקודות.
- ד"ר לס גלסמן – "מוזמביק וחברת מוזמביק" – זהב – 91 נקודות ופרס מיוחד.
- יוסף חרש – "מינרלים, מקורם, ניצולים ושימושים" – זהב – 90 נקודות.
- יצחק ברק – "התפתחות התעופה והעברת דואר באוויר עד 1914" – 83 נקודות – מוזהב.
- זהר נוי – "הסרט עומד להתחיל – שבו בבקשה במקומותיכם" – מוזהב – 82 נקודות.
- יהונתן מי-רז – "ונשמרתם לנפשותיכם" – מוזהב – 80 נקודות.
- ד"ר לס גלסמן – "תולדות הדואר הקדם בולאי של ירושלים" – 75 נקודות.

כמו כן, בתערוכה הוצגו מספר אוספים המבוססים על נושאים ישראליים ויודאיקה. ידידי מייקל פוק, הקומיסר הסלובני שהגיע לתערוכה, קיבל מוזהב גדול (86 נקודות) עבור האוסף שלו, "ירושלים – 1917-1655", ומדליית כסף גדולה עבור ספרו "ירושלים של זהב, 1917-1655", שנכתב בסלובנית. פוק כבר תרם בעברו מאמרים לעלון "תולדות הדואר של ארץ ישראל".

ניתן למנות מספר אוספים מסוג זה: מרטין האריטון, ונצואלה – "קונטרסי ישראל"; דאריל קיבל, "דואר מעוכב – סכסוך ישראל ערב"; סטפן שימין, ניו-זילנד, "שירותי הדואר בארץ ישראל בשנת 1948".

MONACOPHIL 2013

מ

בתצוגה. במסגרת התערוכה הופיע קטלוג מרשים הכולל את כל 100 הפריטים הנדירים שהוצגו.

באולם נוסף התמקמו הסוחרים והשירותים הבולאיים שהגיעו לתערוכה. רוב בתי המכירות החשובים נכחו בתערוכה ואיתם בכירי הסוחרים באירופה. אולם הסוחרים משך אליו את מירב האספנים שבאו להשתתף בקרנבל הבולאי בתקווה למצוא פריט חדש לאוסף. באולם התצוגה הנוסף של התערוכה הוצגו בולי שבדיה. המועדון קובע איזה נושא יוצג בכל שנה. באירועים הקודמים התערוכות הוקדשו לבולי הכס הקדוש, לבלגיה, לאנגליה וכאמור השנה – לשבדיה. האוספים השבדיים היו מרשימים ובלט בניהם בול 3 סקילינג הצהוב, שגיאת הצבע המפורסמת בעולם שידוע רק על עותק בודד ממנה.

תערוכה נוספת יוצאת דופן היתה של ספרים נדירים של ספרות בולאית שהופיעו במאה ה-19.

במסגרת התערוכה נערכו מספר קבלות פנים ובשיאים היתה ארוחה עם הנסיך.

בארוחה זו מקבלים המציגים תעודות השתתפות. לאכזבת כולם הנסיך אלברט חלה בבוקרו של אותו יום ונבצר ממנו להשתתף.

ידי שנתיים בשבוע הראשון של חודש דצמבר נפגשים חברי מועדון "מונטה קרלו" לכנס הבולאי הדו שנתי. חוג "מונטה קרלו" הוקם על ידי **אלכסנדר קרו** ב-1998 בחסותו של **הנסיך רנייה ה-3**, שנתן את תמיכתו וחסותו לרעיון. כוונתו של **אלכסנדר קרו** היתה להקים מועדון של אספני אליטה ומוזיאונים בולאיים שיציגו בכל מפגש פריט אחד מתוך האוסף שלהם. המועמדים לחברות נבחרו ע"י אלכסנדר קרו לאחר שרואיינו על ידו. המועדון הוגבל ל-100 חברים בלבד ורשימת המועמדים הוגשה לנסיך **רנייה** לאישור. במועדון היו בעבר חברים 5 אספנים ישראלים והמוזיאון לתולדות הדואר והבולאות שלנו. כיום נותרו 3 אספנים מישראל: **יוסי חכמי, יגאל נתנאל ואיתמר קרפובסקי**. המוזיאון, שנהג להציג בעבר נמנע מלעשות זאת בשנים האחרונות וחבל מאד – עוד במה לבולי ארץ הקודש נעלמה.

בשבוע הראשון של דצמבר התכנסו חברי המועדון ובולאיים רבים נוספים לסוף שבוע במונקו להשתתף בתערוכת "MONACOPHIL 2013" במוזיאון הבולאי במונקו, שם הוצגו 100 פריטים נדירים, פריט אחד לכל אספן/לכל מוזיאון. בין הפריטים יכולנו למצוא מכתב ממונקו לבוואריה מאוספו של הנסיך, מכתב מקנדה מתוך אוסף המלכה אליזבת ופריטים של המוזיאונים והאספנים שהשתתפו

יושבים מסביב לשולחן: שלישי מימין יגאל נתנאל ולשמאלו בנו ואשתו

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue

Ask about special low vendor commission rates

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-456-9508

משאל הבול היפה לשנת 2013

לגיליון זה מצורפת כרזת
משאל הבול היפה לשנת 2013.
הקוראים מוזמנים לשלוח את
בחירתם לבול היפה לשירות
הבולאי, שדרות ירושלים 12 ת"א,
מיקוד 6108101

בין הבוחרים יוגרלו פרסים

ROMANO HOUSE OF STAMPS Ltd. - M.R.M

נציגים בלעדיים לאביזרים ואלבומי:
Exclusive Agency in Israel of LINDER
חבר באגודות: I.S.D.A. —
I.F.S.D.A.

<http://www.romanoauctions.com>
Email: romano@stampcircuit.com

טל./פקס 972-3-5282790

*** חומר בולאי מגוון:

ארץ ישראל, מנדט, מנהלת העם,
מדינת ישראל, אוטוגרפים.
חו"ל: אירופה, אסיה, אוספים,
סדרות בודדות מכל התקופות.
נומיסמטיקה: מטבעות, שטרות מנדט,
ישראל והעולם.

מעוניינים בחומר בולאי
ללקוחותינו בארץ ובחו"ל.

כתובתנו: דיזינגוף סנטר – תל אביב –
ת"ד 23274 תל אביב 61231
שעות פתיחה: א'-ה' 9.30-20.00 –
ו' 9.30-13.30

עדכון קטלוג בולי ישראל

בקטלוג מופיעות העמודות הבאות:

מספר קטלוג, ערך נקוב, ארבעה מחירים לפי מצב הבול (לא חתום עם שובל, חתום עם שובל, לא חתום בלי שובל, חתום בלי שובל).

26/5/2013

גליונית זיכרון בלתי מנוקבת –
תחבורה דוארית בארץ ישראל

IMPERFORATED SOUVENIR SHEET –
POSTAL VEHICLES IN ERETZ ISRAEL

2258	15.00 ₪	160.00 ₪	160.00 ₪
מי"ר		160.00 ₪	

קונטרס מהודר, תיירות בישראל –
הונפק לתערוכת הבולים תל אביב 2013

PRESTIGE BOOKLET, VISIT ISRAEL –
ISSUED FOR TEL AVIV 2013

2259b	49.00 ₪	98.00 ₪
-------	---------	---------

11/6/2013

גל"ז – חיות בסכנת הכחדה –
הנפקה משותפת ישראל-גרינלנד

SOUVENIR SHEET – ENDANGERED SPECIES –
ISRAEL – GREENLAND JOINT ISSUE

2260	7.00 ₪	14.00 ₪	14.00 ₪	14.00 ₪
מי"ר		16.00 ₪		

26/8/2013

תנועת הנוער בית"ר

BETAR – WORLD ZIONIST YOUTH MOVEMENT

2261	3.10 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	1.55 ₪
מי"ר		8.20 ₪			

מוזיקה ישראלית – שירי ילדים

ISRAELI MUSIC – CHILDREN'S SONGS

2262	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2263	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2264	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2265	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2266	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2267	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2268	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2269	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2270	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2271	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2272	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2273	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
סדרה		48.00 ₪	48.00 ₪	48.00 ₪	12.00 ₪
מי"ר		54.00 ₪			

מועדים התשע"ד – קופסאות לאתרוג

FESTIVALS 2013 – ETROG BOXES

2274	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
2275	3.90 ₪	7.80 ₪	7.80 ₪	7.80 ₪	1.95 ₪
2276	5.70 ₪	11.40 ₪	11.40 ₪	11.40 ₪	2.85 ₪
		23.20 ₪	23.20 ₪	23.20 ₪	5.80 ₪
מי"ר		25.20 ₪			

תעש – התעשייה הצבאית לישראל

ISRAEL MILITARY INDUSTRIES – IMI

2277	9.60 ₪	19.20 ₪	19.20 ₪	19.20 ₪	4.80 ₪
מי"ר			21.20 ₪		

28/10/2013

– "הבשורה לשרה"
הנפקה משותפת ישראל-אורוגוואי

"THE ANNUNCIATION OF SARAH" –
ISRAEL-URUGUAY JOINT ISSUE

2278	2.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	4.00 ₪	1.00 ₪
מי"ר			6.00 ₪		

קבר רחל

RACHEL'S TOMB

2279	5.00 ₪	10.00 ₪	10.00 ₪	10.00 ₪	2.50 ₪
מי"ר			12 ₪		

3/12/2013

שנת הקריסטלוגרפיה הבין-לאומית –
יום הבולאות

INTERNATIONAL YEAR OF CRYSTALLOGRAPHY –
PHILATELY DAY

2280	10.00 ₪	20.00 ₪	20.00 ₪	20.00 ₪	5.00 ₪
מי"ר			22 ₪		

החג של החגים, חיפה

THE HOLIDAY OF HOLIDAYS, HAIFA

2281	3.10 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	1.55 ₪
מי"ר		8.20 ₪			

ג'וזפה ורדי – 200 להולדתו

GIUSEPPE VERDI 200TH ANNIVERSARY

2282	3.90 ₪	7.80 ₪	7.80 ₪	7.80 ₪	1.95 ₪
מי"ר		9.80 ₪			

100 שנות תעופה בארץ ישראל*

100 YEARS OF AVIATION IN ERETZ ISRAEL

2283	3.10 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	1.55 ₪
2284	3.10 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	1.55 ₪
2285	3.10 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	6.20 ₪	1.55 ₪
סדרה		18.60 ₪	18.60 ₪	18.60 ₪	4.65 ₪
מי"ר		20.60 ₪			

*בולי התעופה הונפקו בגיליונות מקושטים של שמונה בולים וארבעה שבילים.

קונטרס מהודר – 100 שנות תעופה בארץ ישראל

PRESTIGE BOOKLET – 100 YEARS OF AVIATION IN ERETZ ISRAEL

2285b	18.60 ₪	37.20 ₪
-------	---------	---------

תויות ביול

סימה

26/8/2013

נימפאה תכולה

NYMPHAEA CAERULEA

תב 73 2.00 ₪ 7.00 ₪

25/11/2013

חג המולד

CHRISTMAS

תב 74 2.00 ₪ 7.00 ₪

ביקור במועדוני הבולאות בארץ

באסיפה הכללית של התאחדות בולאי ישראל הוחלט שכל אחד מחברי ההתאחדות יוכל לבקר אחת בשנה בכל מועדוני הבולאות בארץ, ללא תשלום.

מועדון	כתובת המועדון
מועדון תל-אביבי	תיכון עירוני א' ע"ש מרז – שפרינצק 4 ת"א, קומת קרקע חדר 114 כיתה ז' ליד הסינמטק, יום ב' 16:00-18:30
מועדון חיפה	בית אבא חושי – אבא הלל 71 חיפה, יום א' 14:00-18:00
מועדון ירושלמי	מתנ"ס פיליפ לאון – צ'ילה 8 ירושלים (ליד המפלצת), יום א' 16:00-20:00
מועדון נתניה	בית עולי אמריקה – שמואל הנציב 28 נתניה, יום ד' 16:00-19:00
מועדון באר-שבע	הספרייה העירונית – דרך משחררים באר שבע, יום ב' מ' 19:30
מועדון ראשל"צ	בית המהנדס, שד' בגין 2 ראשל"צ, יום ג' אחת לשבועיים משעה 17:00
מועדון אשדוד	בית לברון מתנ"ס – רח' נתן אלבז, יום ד' 18:00-21:00
מועדון רחובות	ביה"כ עדת שלום עמנואל – מילר 3 רחובות יום א' 17:00-19:00
מועדון אשקלון	מוזיאון החאן – ימי ג' 19:00-21:00

26.08.13
חותמת יום הופעה
תע"ש – התעשייה
הצבאית לישראל

26.08.13
חותמת יום הופעה
מועדים התשע"ד

26.08.13
חותמת אירוע
הגן הבוטני
האוניברסיטאי ירושלים
60 שנה

06.08.13
חותמת אירוע
יריד הבולים
אוגוסט 2013

02.07.13
חותמת אירוע
יריד הבולים יולי 2013

11.06.13
חותמת יום הופעה
ישראל-גריןלנד

20.10.2013
חותמת אירוע
הבונים החופשיים –
60 שנה

01.10.2013
חותמת אירוע
יריד הבולים
אוקטובר 2013

03.09.13
חותמת אירוע
יריד הבולים
ספטמבר 2013

26.08.13
חותמת יום הופעה
נימפיאה תכולה

26.08.13
חותמת יום הופעה
מוזיקה ישראלית –
שירי ילדים

26.08.13
חותמת יום הופעה
תנועת הנוער בית"ר

03.12.2013
חותמת יום הופעה
החג של חגים, חיפה

03.12.2013
חותמת אירוע
יריד הבולים
דצמבר 2013

25.11.2013
חותמת יום הופעה
חג המולד

05.11.2013
חותמת אירוע
יריד הבולים
נובמבר 2013

28.10.2013
חותמת יום הופעה
קבר רחל

28.10.2013
חותמת יום הופעה
ישראל-אורוגוואי

24.12.2013
חותמת אירוע
חג המולד, ירושלים

24.12.2013
חותמת אירוע
חג המולד, נצרת

04.12.2013
חותמת יום הופעה
הכנס ה-27 של
בולאי ישראל

03.12.2013
חותמת יום הופעה
שנת הקריסטלוגרפיה
הבין לאומית

03.12.2013
חותמת יום הופעה
ג'וזפה ורדי –
200 שנה להולדתו

03.12.2013
חותמת יום הופעה
100 שנות תעופה
בארץ ישראל

למכירה

ניתן לרכוש עותקים קודמים של "שוכל"
במחיר של 5 ש"ח האחד + דמי משלוח.

(גיליון מספר 1 – 50 ש"ח. מספר גיליונות אינם יותר במלאי)

בולי מידן ראובן

קונה ומוכר בולים
בולי ישראל, שנתונים,
תוויות קלוסנדורף, סימה ובולי זרחן שונים

טל' נייד: 052-8301265

אליק רינק

בולים ומטבעות

קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 4124,

טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,

מען: 03-5227922

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים – ישראל וח"ל – מכירה, קניה, הערכה
מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים
המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420,

טל/פקס. 03-5251552,

דוא"ל: motib51@smile.net.il

אוספים – איתן בר-ארז

הערכה ושמואות, תיווך ומכירה פומבית של אוספים באינטרנט,
קניה ומכירה לפרטיים

סניף ירושלים: בניין כלל חנות 325, רח' יפו 97 י"ם, טל': 02-6259638

פתח-תקווה: ברנדה 58 פ"ת, טל': 03-9337024

נייד: 052-5974151

בס"ד

עוואד משה – Talia Stamps

קונה ומוכר בולי ישראל, שנתונים, מעטפות מיוחדות, גיליונות מיוחדים,
מעטפות וגיליונות גנריים, תוויות קלוסנדורף, סימה,
בולי זרחן שונים, אלבומיות ודפי מזכרת.

טל: 03-7301142. נייד: 052-3315322

moshe.aharon39@gmail.com

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231

טל': 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145

Email: info@bwsegal.com

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט-ג'ורג'יה,
נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל.
ניתן לעשות הזמנה בדאר.

סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER

מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

*** חנות מקוונת ***
משלוח בדואר רשום

חדש ב- בית טוב

אינדקס נושאים לאספנים תמטיים

האתר www.bait-tov.com ימצא בשבילך את הסדרה החסרה לך בכל נושא

כנס לאתר, עבור לעברית ולחצו על דגל ישראל

לחץ 'אינדקס נושאים' ובחר נושא מהרשימה

בנוסף בחר מהרשימה 'שוכל' את היישוב שלך ותפוע

ת.ד. 2275 בת-ים 59121 טלפקס: 03-5535313

בולים בחבילות לפי נושאים ולפי מדינות, בולי ישראל, חותמות, אלבומים

בולי גלעדי

בולי ישראל, ח"ל, נושאים ויודאיקה,
הופיע מחירון בולי ישראל 2010
בולי הרשות הפלסטינאית

מבצע:

מנורת פוספור לבולי ישראל – 150 ש"ח

יבוא אלבומי IMPORTA והוויד

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871

טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

מרכז הבולים

מתמחים במקדמים, מנדט, מנהלת העם
ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים,
זרחנים בולי ח"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים

נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)

טל: 03-5605755; פקס: 03-5605430

email: stamps.center@gmail.com

הספריה הבולאית

של התאחדות

בולאי ישראל

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה

לקהל הרחב ביום ה' בלבד בשעות 12:00-19:30

(ללא תשלום)

השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות –

לחברי ההתאחדות. עיון במקום – לקהל הרחב.

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',

טל': 03-6295547

בולי או"ם - למען עולם טוב יותר

9 אוגוסט 2013 - ערפיליות בחלל

20 ספטמבר 2013 - להסיר מחסומים ולפתוח דלתות בפני השונה והמוגבל

גליונות גנריים

